

EKONOMISKA UTSIKTER VÅREN 2025

Sverige står och stampar

LO-ekonomerna

Stockholm 2025-06-12
LO-ekonomerna
Enheten för samhällspolitik

© Landsorganisationen i Sverige 2025

Foto: Lars Forsstedt
Grafisk form: LO
Tryck: Bantorget Grafiska AB, Stockholm 2025
ISBN 978-91-566-3755-1
LO 25.06 100

Innehåll

Sammanfattning	4
Internationell ekonomi	7
Osäkra tider	7
Amerikansk instabilitet	9
Ett konkurrenskraftigt Europa?	11
Svensk ekonomi	13
Priser och räntor	16
Hushållens konsumtion	18
Fasta bruttoinvesteringar	21
Offentlig konsumtion	22
Export och import	23
Arbetsmarknad	26
Löner och vinster	29
Löneökningstakten	30
Löneprognos	32
Höga reallöneökningar att vänta	32
Vinstandelen kvar på hög nivå	33
Löneökningstakten har växlat upp även i andra länder	34
Ekonomisk politik	35
Peningpolitik	35
Finanspolitik	36

Sammanfattning

Sverige befinner sig i en lågkonjunktur med svag inhemsk efterfrågan, hög arbetslöshet och en BNP-utveckling under historisk trend. LO-ekonomernas prognos pekar på att deppiga svenska hushåll fortsätter bromsa återhämtningen.

Facken inom industrin tecknade den 31 mars ett nytt tvåårigt avtal. Avtalsvärdet det första året är på 3,4 procent. Under våren har övriga LO-förbund slutit ett stort antal avtal där industriavtalet har varit normerande för nivån på löneökningarna inklusive låglönesatsningen.

LO-ekonomerna bedömer att lönerna kommer att öka med 3,8 procent under helåret 2025. Höga löneavtal och låg inflation gör att reallönerna i år väntas växa med historiskt starka 3,1 procent.

Penningpolitiken har under det senaste året delvis normaliserats. LO-ekonomernas bedömning är att Riksbanken kommer att sänka räntan till 2,0 procent i juni i år och därtill minst en gång till under andra halvåret 2025. Finanspolitiken har samtidigt blivit tydligt expansiv och de offentliga finanserna bedöms uppvisa ett underskott på omkring 90 miljarder kronor i år.

Men trots goda löneökningar, sänkta räntor och en expansiv finanspolitik har hushållen en ovanligt negativ syn på det ekonomiska läget. Sverige är det land inom OECD där framtidstron föll mest mellan december och april.

DIAGRAM 1

Hushållens stämningsläge

Förändring i procentenheter mellan december 2024 och april 2025

Källa: OECD.

De svenska hushållens konfidensindikator, som mäter hushållens optimism om sin egen och landets ekonomi, har legat under medel i drygt tre år. Under 2024 växte också ett rekordstort gap mellan inkomstgrupperna fram.

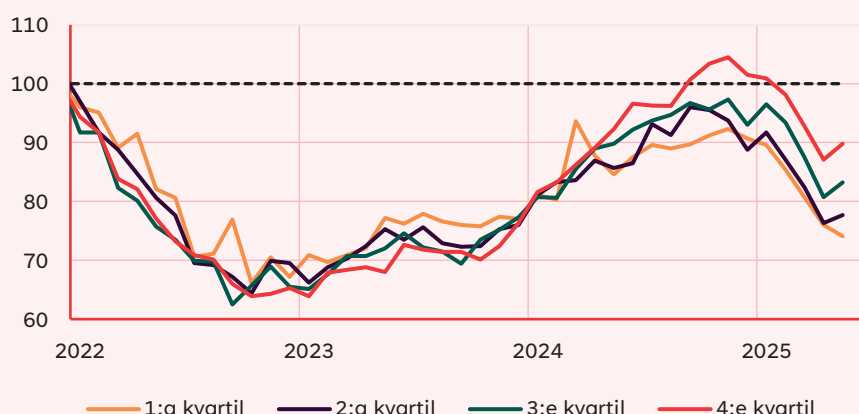
Gapet kan förklaras av att höginkomsttagares inkomster kraftigt förbättrades av den sänkta räntan under år 2024. Samtidigt fick låginkomsttagare, som ofta bor i hyresrätt, betydande hyreshöjningar.

En annan förklaring till att skillnaden mellan hushållens syn på ekonomin ökat är regeringens ekonomiska politik. Det är framför allt höginkomsttagare som fått ta del av sänkta skatter.

DIAGRAM 2

Konfidensindikatorn för hushåll efter inkomstgrupp

Standardiserade med medelvärde 100

Anm. Inkomsterna gäller hela hushållet. Genomsnitt av frågor om den egna och Sveriges ekonomi.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Hushållens fortsatt negativa syn på ekonomin hämmar konsumtionen och håller sparkvoten uppe, vilket bidrar till en långsammare återhämtning. Den långsamma tillväxten för hushållskonsumtionen är en av förklaringarna till att LO-ekonomernas BNP-prognos sänkts till 1,6 procent 2025.

LO-ekonomernas prognos vilar på antagandet att utfallen av den globala tullkonflikten blir relativt milda för Sveriges och Europas del. Under 2025 och 2026 väntas exporten fortsatt vara en tillväxtmotor för Sverige.

Trots det pessimistiska utgångsläget för hushållen väntas reallöneutvecklingen göra att konsumtionen ökar under 2025. Den offentliga konsumtionens bidrag till försörjningsbalansen är fortsatt modest under prognosperioden.

Investeringarna, som föll kraftigt under första kvartalet 2025, väntas utvecklas starkare under resten av året, men det samlade bidraget till BNP kommer att vara negativt på årsbasis.

Arbetslösheten är fortsatt mycket hög och ligger nästan på samma nivåer som under pandemin. Med nuvarande utveckling väntar sig LO-ekonomerna en minskning av arbetslösheten först under 2026. Mot slutet av 2026 kommer arbetslösheten att ha sjunkit ned till 8,1 procent.

Försörjningsbalans och nyckeltal, aktuell och föregående prognos

Procentuell förändring, årstakt

	2024		2025		2026
	Utfall	Dec 2024	Aktuell	Dec 2024	Aktuell
BNP	1,0	0,9	1,6	2,1	1,8
Arbetslöshet ²	8,4	8,4	8,6	8,3	8,4
KPI	2,8	2,9	0,7	0,0	1,9
KPIF	1,9	1,9	2,5	1,7	2,1
Nominell löneutveckling ³	4,1	4,0	3,8	..	3,6
Styrränta december ⁴	2,75	2,75	1,75	1,75	1,75

1 Bidrag till BNP-utvecklingen.

2 Andel av arbetskraften, 15-74 år, procent.

3 Enligt konjunkturlönestatistiken.

4 Procent.

Källa: SCB och egna beräkningar.

Sverige står just nu och stampar. Samtidigt finns stora behov av långsiktiga investeringar, i allt från transportinfrastruktur till energiförsörjning, som skulle gynna svensk ekonomi på sikt.

Mot bakgrund av den höga arbetslösheten, osäkerheten för exporterande företag och hushållens svaga framtidstro anser LO-ekonomerna dessutom att följande åtgärder är nödvändiga för att stärka svensk ekonomi under 2025:

- > Möt den höga arbetslösheten med mer yrkesutbildning.
- > Förbättra systemet för korttidsarbete.
- > Höj barnbidraget med 500 kronor per månad och barn.

Internationell ekonomi

Osäkra tider

Våren 2025 präglades av en ovanligt stor dramatik i den internationella ekonomin. Trumps första halvår som återvald president innebar nya politiska spelregler med stor påverkan på andra länder. Viktiga frågor om säkerhet, bistånd, klimat, statlig förvaltning och finansiell stabilitet hamnade i skuggan av de stora förändringar som annonserades inom handelspolitiken.

Utspelen inom handelspolitiken under framför allt april skakade om allt från börser och räntemarknader till internationella allianser och hushållens förväntningar. Reaktionerna tycktes få Trump att backa och införa en 90 dagars tullpaus. Pausen löper snart ut och inför sommaren är situationen fortsatt oklar.

Företag över hela världen beskriver hur osäkerheten förhindrar investeringsbeslut och prognosinstitut varnar för ett klimat där politiska beslut ständigt ändras. Genomslaget är tydligt i de internationella index som väger samman osäkerhetsnivån i olika länder. Det ekonomiska policyindexet EPUI, som baseras på antalet tidningsartiklar som skrivs om ekonomisk osäkerhet, är ett exempel på ett index som nådde rekordnivåer under april.

DIAGRAM 3

Osäkerhetsindex för ekonomisk policy (EPUI)

Index 100 = augusti 2009

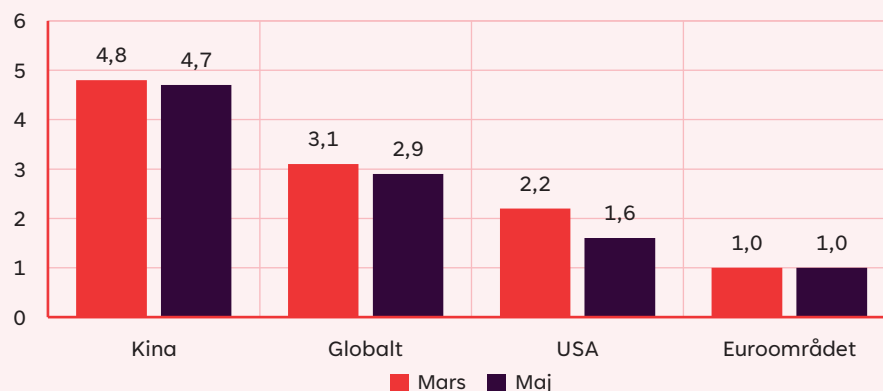

Källa: Davis, 2016. "An Index of Global Economic Policy Uncertainty," Macroeconomic Review, October.

Trump's handelspolitik har resulterat i att prognoserna för den globala tillväxten har justerats ner. Även om nedjusteringar gjordes i de flesta ekonomier väntas störst negativ effekt på BNP i USA. Nedjusteringarna beror till stor del av indirekta effekter som tullarna ger upphov till. OECD uppskattar att själva tullarna sänker den globala tillväxten med cirka 0,3 procentenheter, medan konsekvenserna av ökat sparande hos hushåll och företags försämrade finansieringsmöjligheter sänker tillväxten med 0,9 procentenheter.

Justering av tillväxttakten

Prognosticerad BNP-tillväxt för 2025 per prognostillfälle, procent

Anm. I normalfallet lutar sig LO-ekonomerna främst mot IMF:s prognoser för internationella bedömningar. I detta fall har vi valt OECD:s prognos då denna är publicerad senare och har kunnat inkludera fler utfallsdata vilket bedöms vara särskilt viktigt i den här turbulenta perioden.

Källa: OECD.

Om man bortser från handelspolitiken och de risker och osäkerhet som den amerikanska administrationens agerande ger upphov till går den ekonomiska utvecklingen i omvärlden åt rätt håll. Ekonomin befinner sig i en återhämtningsfas, där tillväxten tilltar och priserna stabiliserats på bred front. Under året förväntas positiv tillväxt i de flesta avancerade ekonomier, även om tillväxten fortfarande ligger något under de nivåer som ansågs vara normala innan pandemin.

TABELL 2

Tillväxt och inflation för våra viktigaste handelspartner

Procentuell förändring jämfört med föregående år, Utfall och prognos

	Tillväxt			Inflation		
	2024	2025p	2026p	2024	2025p	2026p
USA	2,8	1,6	1,5	2,5	3,2	2,8
Kina	5,0	4,7	4,3	0,2	-0,1	1,4
Euroområdet	0,8	1,0	1,2	2,8	2,2	2,0
Tyskland	-0,2	0,4	1,2	2,5	2,4	2,1
Danmark	3,7	3,0	1,5	1,4	1,9	1,7
Finland	-0,1	0,7	1,1	1,0	1,8	1,9
Norge	2,1	0,3	1,6	3,2	3,0	2,3

Källa: OECD.

Amerikansk instabilitet

USA är en av få avancerade ekonomier som de senaste åren haft en tillväxt som överstigit den genomsnittliga takten innan pandemin. Techsektorns starka utveckling kan vara en del av förklaringen, men tillväxten beror också på den ekonomiska politik som förts de senaste tio åren. Att den amerikanska ekonomin kunnat utvecklas starkt trots centralbanken Feds räntehöjningar kan även förklaras av industrisubventioner, skattesänkningar och ökade transfereringar.

Trump fortsätter traditionen av en expansiv finanspolitik med stora underskott, men förslagen har inte samma positiva stimulanseffekter som Bidens politik. I slutet av maj röstade kongressen igenom ett budgetpaket, känt som "the One Big Beautiful Bill", med förslag på skattesänkningar med tusentals miljarder dollar. Finansieringen kommer bland annat från nedskärningar i sjukvården, skärpta krav på återbetalning av studielån och stopp för delar av Bidens gröna industrisubventioner. I dagsläget är den amerikanska statsskulden ungefär 100 procent av BNP. Kongressens budgetkontor CBO bedömer att den nya budgeten innebär att statsskulden som procent av BNP kommer att vara ungefär 125 procent år 2034.

Med skattesänkningar som är politiskt svåra att dra tillbaka och ett finansiellt beroende av höga tullsatser, som väntas stå för en stor del av intäkterna i statskassan, står den amerikanska ekonomin inför stora risker. Sedan Trumps tillträde syns dessutom tecken på att förtroendet för USA vacklar. Amerikanska långräntor stiger, viljan att köpa statslånepapper sjunker och kreditvärderingsinstitut skriver ner sin bedömning av den amerikanska ekonomin.

Det är mycket osäkert hur den amerikanska ekonomin kommer utvecklas under 2025 och 2026. Tullarna väntas leda till minskad lönsamhet, högre priser och störningar i leveranskedjor som lär påverka den inhemska produktionen. Hittills har dock inga hårda siffror visat något tydligt ekonomiskt bakslag för Trumps politik.

Den negativa BNP-tillväxten på årsbasis under första kvartalet berodde främst på att importen ökade kraftigt. De uppskattningar av BNP för andra kvartalet ligger enligt konsensus på runt en procent i årstakt, men samtidigt pekar now-casting-modeller från exempelvis Atlanta Fed på en betydligt högre tillväxt för det andra kvartalet. Efter en dramatiskt vår är det mycket svårt att veta hur utfallet kommer att bli. Det vi däremot vet med säkerhet är att den amerikanska ekonomin står på en ostadig grund.

Priset för dålig omställningspolitik

Även om Trumps politik är svår att analysera i realtid finns vissa slutsatser av det som sker i USA som håller över tid. Ett exempel är vikten av en välfungerande omställning som i första hand skyddar löntagare och inte jobb.

USA kunde länge erbjuda industrijobb med inkomster som gav möjlighet till goda liv. Men villkoren för amerikanska löntagare förändrades i grunden i slutet av 1900-talet. Strukturomvandlingen, driven av globalisering och automatisering, har pågått länge utan att löntagarna har fått tillräcklig trygghet och stöd i omvandlingen. Resultatet är ökad otrygghet, stagnerande löner och ett tilltagande politiskt missnöje som gynnat Trump.

Utvecklingen är tydlig när man studerar statistiken över realinkomsterna. Medelinkomsttagare hade i genomsnitt en årlig inkomstökningstakt på 0,6 procent mellan 1980 och 2015, samtidigt som de med högst inkomster hade ökningarna på nästan två procent. Vanliga löntagare fick alltså ta kostnaderna, medan vinsterna av produktivitetsoökningen gick till kapitalägare.

I Sverige har det länge varit en självklarhet att internationell öppenhet förutsätter trygghet och omställning för löntagare. Med jämförelsevis små löneklyftor, hög reallönetillväxt och goda omställningsmöjligheter kan svenska löntagare vara positiva till strukturomvandling. Det är en stor fördel för svensk ekonomi.

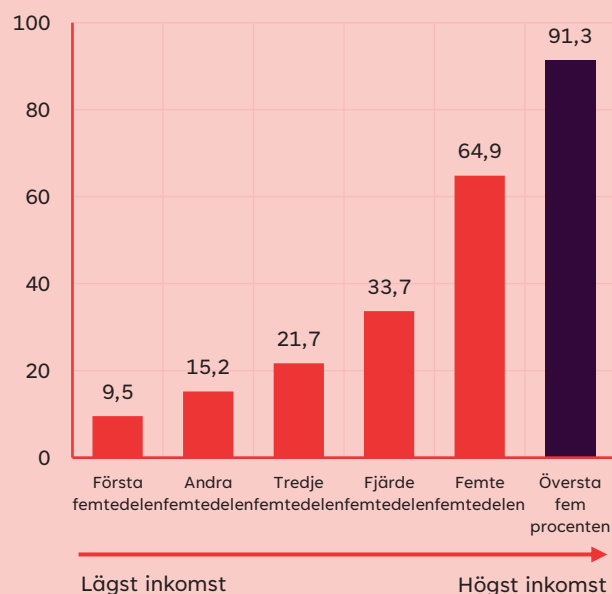
Under ledning av Trump tycks USAs lösning vara att försöka få tillbaka jobb som försvunnit i strukturomvandlingens spår, snarare än att erbjuda inkomsttrygghet och omställningsmöjligheter för de löntagare som påverkas.

LO-ekonomernas uppfattning är att Sverige måste satsa på en politik som förbättrar förutsättningarna för omställning – inte försämrar dem. USAs utveckling är en påminnelse om vikten av en aktiv omställningspolitik.

DIAGRAM 5

Inkomstutvecklingen i USA för olika inkomstgrupper

Procentuell förändring i den genomsnittliga reala hushållsinkomsten per inkomstgrupp mellan 1980 och 2015

Källa: U.S. Census Bureau och egna beräkningar.

Ett konkurrenskraftigt Europa?

Trots en turbulent omvärld har den europeiska optimismen tilltagit under det senaste året. Tillväxten väntas öka, inflationen har dämpats och index visar en tilltagande framtidstro i hushåll och industrin. Men trots optimism finns nya risker kopplade till export och fortsatta strukturella utmaningar.

Förra året kom en dryg femtedel av EUs varuexportintäkter från USA. Risken för minskande exportintäkter från EUs enskilt viktigaste handelspartner sätter press på tillväxten. Dessutom kan minskad handel mellan USA och Kina innebära att en större kinesisk varuexport till Europa, vilket kan ha negativ påverkan på europeisk industri. Hur EU utformar både motåtgärder gentemot USA och skyddsåtgärder gentemot Kina kommer att ha stor påverkan på ekonomins utveckling.

Samtidigt har Europa ännu inte återhämtat sig från de fem svåra åren av pandemi, återöppning, inflation och krig. I diagram 6 jämförs BNP-utvecklingen (heldragen linje) för ett urval medlemsstater, EU27 sammantaget, Norge, Storbritannien och USA mellan åren 2010 och 2024. Streckad linje visar den linjära förpandemiska (medelfristiga) tillväxttrenden 2010-2019. Gapet mellan trenden och utfallen 2024 indikerar hur väl landet eller regionen har återhämtat sig i förhållande till tillväxttrenden.

Lutningen på trendlinjen och tillväxtkurvan säger även något om EUs svaga produktivitetsutveckling. För Italien var den medelfristiga tillväxttrenden endast 0,08 procent per år åren 2010-2019.

Utifrån situationen med svag aggregerad efterfrågan och stagnerande produktivitet föreslog i Draghi-rapporten under hösten 2024 bland annat en massiv ökning av medlemsstaternas investeringar, om 5 procent av BNP per år. Det är 1 till 2 procentenheter högre än Marshall-planen som återuppgyggde Europa efter andra världskriget.

Den brännande frågan är hur medlemsländerna ska ha råd med dessa investeringar. I diagram 7 ställs medlemsstaternas statsskulder som andel av BNP på y-axeln mot ländernas andel av EU27s BNP på x-axeln (2024). 72 procent av Europas BNP genereras i länder med statsskulder över 60 procent av BNP. Det innebär att länderna enligt rådande regelverk egentligen behöver vidta åtstramande åtgärder för att minska sin belåning.

Utöver att det har införts nya regler för hur länder kan återgå till hållbara statsfinanser, lutar opinionen mot att Europa gemensamt bör låna till stora investeringar.

Fram tills nyligen har Sverige tillsammans med bland annat Danmark och Nederländerna varit hårdföra motståndare till gemensam upplåning och utökade egna medel till EU. Sedan i höstas är vi numera ensamma skandinaver i detta frugala sällskap.

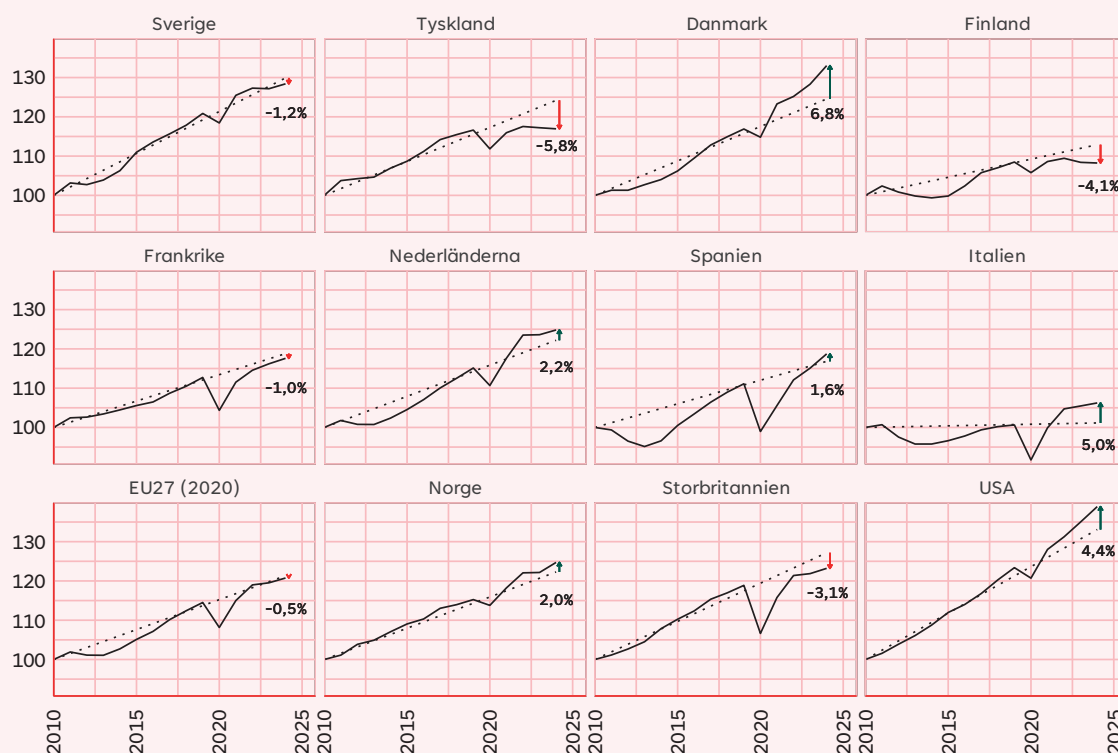
För Sverige är detta ett tillfälle att ompröva principiella ståndpunkter om EUs roll i den ekonomiska politiken. Avsättningen för svensk export på

internationella marknader är osäkra. Över 60 procent av vår export går till EU27. Därför ligger det i vårt intresse att denna andel växer under kommande år genom ökad aggregerad efterfrågan inom EU. Det kräver pragmatiskt tänkande om EUs roll i sammanhanget.

DIAGRAM 6

Tillväxt och tillväxttrenden på medelfristig sikt i ett urval av länder

Index (2010 = 100)

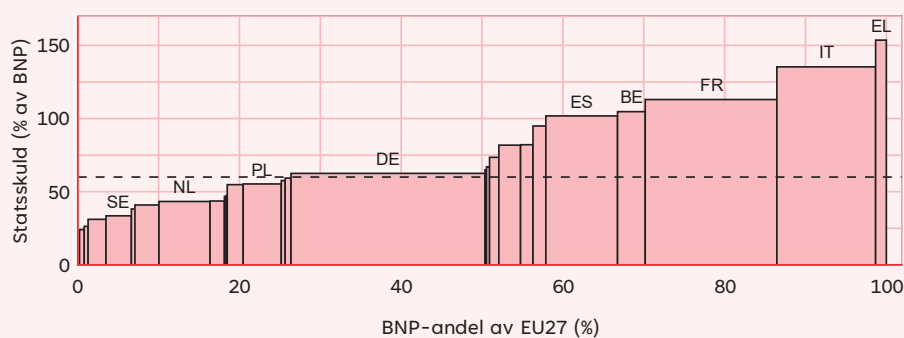

Anm. OECD-statistiken utgår inte från de reviderade svenska nationalräkenskaper, varför det svenska BNP-gapet här är 0,7 procentenheter mindre jämfört med diagram 8. EU27 (2020) indikerar dagens 27 medlemsstater (som blev 27 till antalet år 2020).
Källa: OECD och egna beräkningar.

DIAGRAM 7

Skuldsättning och BNP-andel inom EU27

Procent

Källa: Eurostat.

Svensk ekonomi

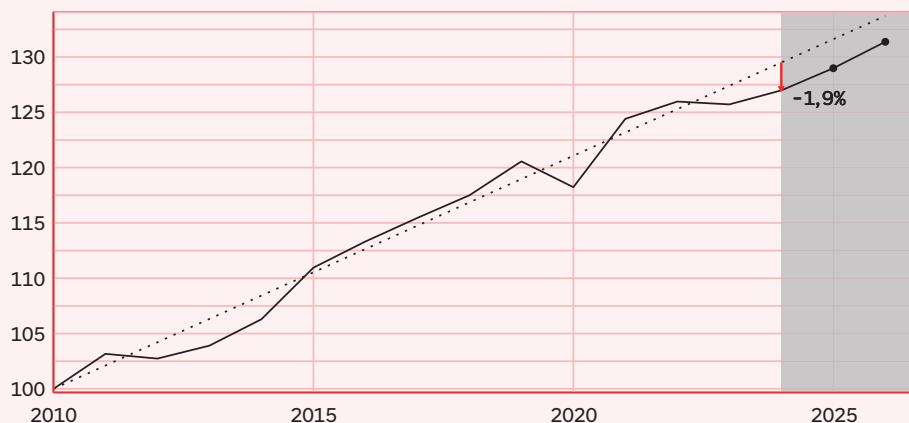
De många kriser som drabbat Sverige sedan 2020 års pandemi har inte följts av någon längre sammanhållen period av ekonomisk återhämtning. Under 2021 såg utsikterna mycket goda ut för en stark återhämtning, men denna utveckling avbröts under 2022 då Sverige och närområdet drabbades av en mängd mer eller mindre sammanlänkade chocker och kriser. Den kanske mest märkbara effekten var den högsta inflationen på över 30 år. Hög, utbudsdriven inflation besvarades i Sverige med åtstramande penningpolitik och passiv finanspolitik.

Sverige befinner sig i lågkonjunktur med låg inhemsk efterfrågan, hög arbetslöshet och en BNP-utveckling som ligger 1,9 procent under den medelfristiga linjära tillväxttrenden som rådde fram till pandemin (2010–2019, streckad linje). LO-ekonomernas prognos pekar mot en fortsatt svag återhämtning av svensk ekonomi.

DIAGRAM 8

Svensk BNP, tillväxttrend och LO-ekonomernas prognos

Index (2010 = 100), fasta priser (referensår 2024), prognosperioden i skuggade området

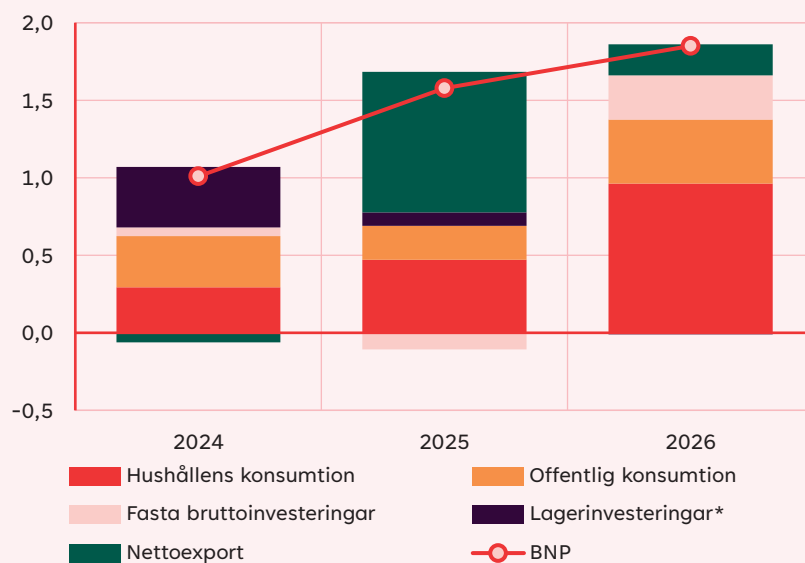

Källa: SCB och egna beräkningar.

Utsikterna för en starkare svensk återhämtning ser mycket osäkra ut. Den största nedåtvägande faktorn är de pågående tullkonflikterna som USA driver mot sina handelspartners. Trump har vid flera tillfällen aviserat höga tullar för att sedan sänka nivåerna eller skjuta tullfrågorna på framtiden. Inte sällan efter starka negativa börsreaktioner. Var nivån på tullarna till slut hamnar är mycket osäkert. LO-ekonomernas prognos vilar på antagandet att administrationens lyhördhet mot börser och räntemarknader kommer innebära mer modesta tullsatser jämfört med de mer extrema strafftullar som administrationen hotat med. Utfallen av tullkonflikten antas därmed bli relativt milda för Sverige och Europa, även om den stora osäkerheten skadar konsumtions- och investeringsviljan. Prognosen är därmed belagd med stor osäkerhet med tydliga nedåtrisker.

Försörjningsbalansen, komponenternas BNP-bidrag

Procentenheter

Källa: SCB och egna beräkningar.

Under 2025 och 2026 väntas exporten utgöra tillväxtmotorn för svensk ekonomi, om än något mindre stark under 2026. Nettoexporten under första kvartalet 2025 var stark, och förklaras delvis av att handelspartners tycks bunkra svenska exportvaror som en försiktighetsåtgärd i den pågående tullkonflikten. God reallöneutveckling stärker hushållens köpkraft, men genomslaget på konsumtionen begränsas av pessimistiska hushåll, som ökat sin sparbenägenheten. 2025 års första kvartal innebar stora tapp i fasta bruttoinvesteringar i nästan alla investeringsposter. Vi spår en återhämtning under 2025, men de fasta bruttoinvesteringarna väntas inte bidra positivt till tillväxten förrän under 2026. De senare årens stora tapp i bostadsbyggandet har sannolikt nått sin botten, även om de utvecklas svagt. Trots tappet i det osäkra första kvartalet väntas investeringar i anläggningar, samt maskiner, inventarier och vapensystem utvecklas relativt starkt under återstoden av 2025 och under 2026. Den offentliga konsumtionens bidrag till försörjningsbalansen förväntas vara fortsatt modest under prognosperioden (se diagram 9).

Vår prognos för svensk BNP, försörjningsbalans och arbetsmarknad för 2025 och 2026 ges i tabell 3 nedan.

Försörjningsbalans och nyckeltal

Procentuell förändring, årstakt, nivå 2024 i miljarder kronor

	Nivå 2024	2024	2025p	2026p
BNP	6 392	1,0	1,6	1,8
Hushållens konsumtion	2 894	0,6	1,0	2,1
Offentlig konsumtion	1 695	1,3	0,8	1,6
Statlig sektor	454	1,9	1,6	3,1
Kommunsektorn	1 240	1,0	0,6	1,0
Fasta bruttoinvesteringar	1 604	0,2	-0,4	1,2
Export	3 463	2,0	3,4	2,6
Import	3 287	2,2	1,9	2,4
Lagerinvesteringar ¹		0,5	0,1	0,0
KPI		2,8	0,7	1,9
KPIF		1,9	2,5	2,1
Sysselsättningsförändring ²	5 241	-0,5	0,7	0,9
Sysselsättningsgrad ³		69,0	69,2	69,8
Arbetslöshet ⁴		8,4	8,6	8,4
Styrränta december		2,75	1,75	1,75

1 Bidrag till BNP-utvecklingen.

2 Tusental personer, 15-74 år, och förändring i procent.

3 Procent av befolkningen 15-74 år

4 Procent av arbetskraften 15-74 år.

Källa: SCB och egna beräkningar.

Priser och räntor

Trots att 2025 har inletts med snabbare prisökningar än väntat är inflationen fortsatt att betrakta som stabil.

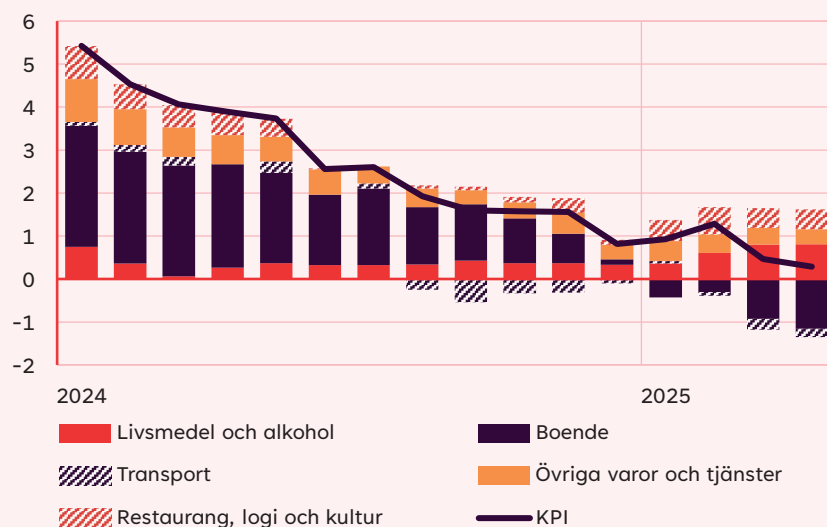
De lite högre utfallen i inflationen exklusive räntor (KPIF) under årets första månader förklaras dels av att tekniska faktorer (korgeffekter¹) gör den redovisade inflationen ett par tiondelar högre än normalt under hela 2025. En annan viktig faktor som bidrar till att dra upp inflationen just nu är bostadshyrorna. Hyrorna justeras med fördröjning och pris- och räntehöjningarna från 2022 och 2023 ger fortfarande avtryck i hyreshöjningarna. Varken de eftersläpande hyrorna eller korgeffekterna speglar ett högt inflationstryck. De senaste månadernas aningen höga månadsutfall i inflationen exklusive räntor (KPIF) bör därför inte ses som ett tecken på att högre inflation är att vänta framöver.

Mer problematisk är utvecklingen av vissa matpriser, inte minst på kaffe. Efter mycket små prisförändringar 2024 steg priserna snabbt under första kvartalet 2025. Svaga skördar i Sydamerika är en bidragande orsak. I april och maj såg vi en långsammare prisutveckling på livsmedel i stort, men de senaste 12 månaderna har livsmedelspriserna ändå stigit med drygt 5 procent. Det finns skäl att vara vaksam på prisutvecklingen framåt.

DIAGRAM 10

Inflationsbidrag efter varu-/tjänstegrupp samt inflationstakten

Bidrag i procentenheter (stapel) samt inflationstakt i procent (linje)

Anm. Kategorierna motsvarar följande huvudgrupper i konsumentprisstatistiken: Livsmedel och alkohol (1, 2), Boende (4), Transport (7), Restaurang, logi och kultur (9, 11), Övriga varor och tjänster (3, 5, 6, 8, 10, 12).

Källa: SCB och egna beräkningar.

¹ Korgeffekter orsakas av att de så kallade korgvikterna – det vill säga uppskattningen av hur stor andel av genomsnittshushållets varukorg som består av en viss varugrupp – endast revideras årsvis. Om genomsnittshushållet till exempel konsumerar mindre mängder kaffe till följd av prisökningar under juni månad 2025, kommer priset på kaffe att ge ett större utslag på inflationen än om vikterna uppdaterades kontinuerligt. När vikterna minskar under nästkommande år kommer kaffets bidrag till KPI-inflationen att minska, även om kaffepriset är oförändrat. Detta är ett exempel på en korgeffekt.

Den starkare kronkursen bör verka dämpande på importpriserna framåt. I kombination med att hyreshöjningarna väntas klinga av och korgeffekterna normaliseras tyder mycket på att inflationen mätt som KPIF dämpas under 2026.

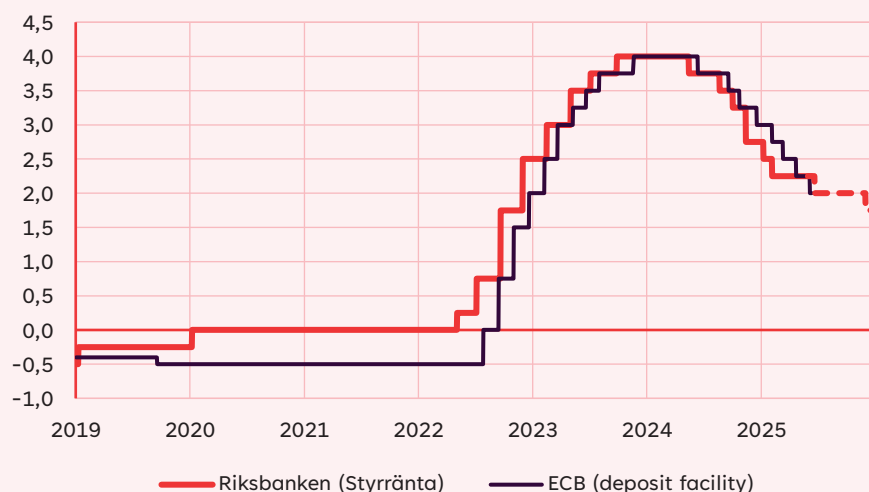
Sedan februari 2025 ligger Riksbankens styrränta på 2,25 procent. Banken själv anser att detta är en neutral räntenivå som varken stöttar eller dämpar tillväxten.

Under våren har dock tillväxtutsikterna försvagats och prisutvecklingen fortsatt att vara inom ramen för inflationsmålet. Riksbanken har även sedan länge fäst stor vikt vid den europeiska centralbankens penningpolitiska hållning. I juni 2025 sänkte ECB sin insättningsränta till 2,00 procent och ligger därmed lägre än Riksbanken för första gången sedan 2023. Sammantaget bedömer därför LO-ekonomerna att Riksbanken sänker räntan två gånger till i år.

DIAGRAM 11

Styrränta för ECB och Riksbanken

Procent

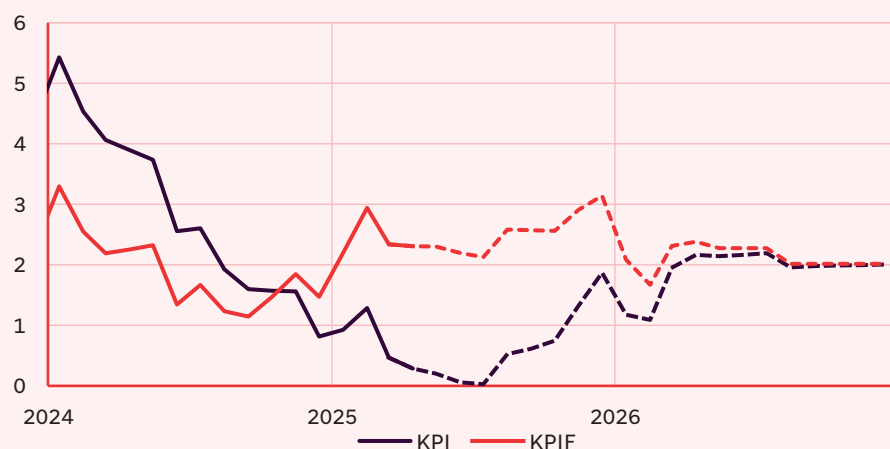

Källa: Riksbanken.

De tidigare genomförda räntesänkningarna, tillsammans med LO-ekonomernas bedömning om ytterligare två sänkningar under året, gör att den samlade inflationen (KPI) förväntas ligga under 1 procent i genomsnitt för 2025 för att under nästa år närma sig en inflationstakt om 2 procent.

Inflation

Procent, förändring över 12 månader

Källa: SCB och egna beräkningar.

Hushållens konsumtion

I volymer (fasta priser) har hushållens konsumtion utvecklats med 0,6 procent i årstakt sedan 2022. Den främsta förklaringen är den höga inflationen. I nominella termer – det vill säga hur många faktiska kronor som konsumeras av hushållen – har konsumtionen i genomsnitt ökat med 6,0 procent per år.

Under perioder av volatil prisbildning är det viktigt att beakta utvecklingen för både den nominella och reala konsumtionen. Detta var kanske inte fallet under 2000-talets två första decennier som kännetecknades av låg och stabil inflation. Stabila priser och en stadigt ökande nominell löneutveckling innebar sammanlagt att såväl den nominella som reala konsumtionen utvecklades i tandem.

Minskande (eller stagnerande) real konsumtion kan antingen bero på att hushållens konsumtionsutgifter minskar (vilket skedde under pandemin) eller på att priserna stiger mer än konsumtionsutgifterna. I fallet med stigande priser ökar avståndet mellan nominell och real konsumtionsutveckling. Detta har skett i Sverige sedan 2022, där vi sett stigande konsumtion i nominella termer men stagnerade konsumtion i reala termer (se övre grafen, diagram 13).

Sett till utvecklingen av den reala konsumtionen har tillväxten i genomsnitt stått stilla sedan början av 2023, samtidigt som ökningen av de nominella konsumtionsutgifterna återhämtat sig till förpandemiska nivåer (se nedre grafen diagram 13).

Hushållens konsumtion, nominellt och realt

Index (100 = genomsnitt 2021), samt procentuell förändring, årstakt

Källa: SCB och egna beräkningar.

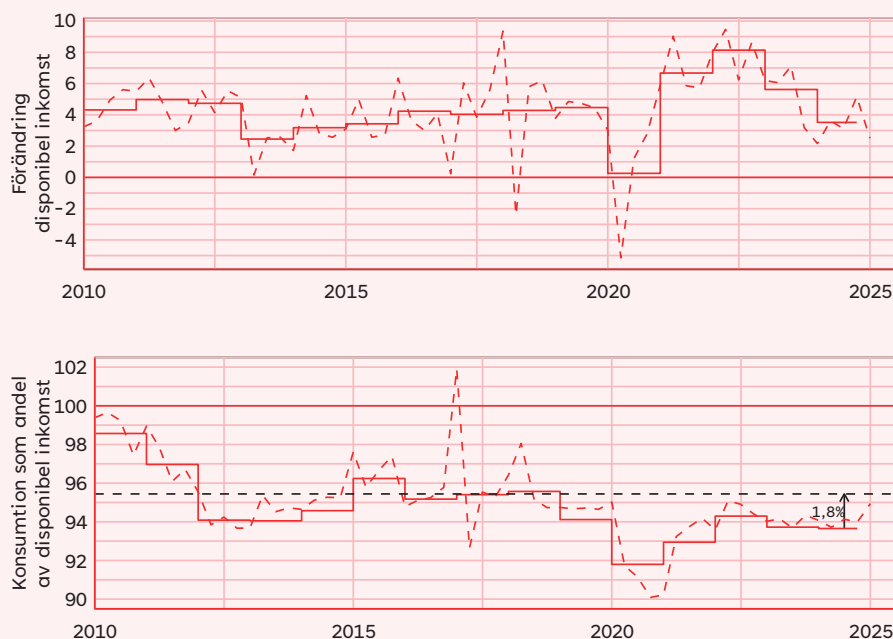
En eventuell återhämtning i real konsumtion under prognosperioden beror på utvecklingen av priserna och hur stor andel av hushållens disponibla inkomster som läggs på konsumtionsutgifter jämfört med andelen som vigs åt sparande.

Efter 2020 har hushållens disponibla inkomster utvecklats i en relativt hög takt, inte minst jämfört med den förpandemiska trenden (2010-2019). Detta kan dels förklaras av år med god nominell löneutveckling (se nästa kapitel) samt några goda år på aktiemarknaderna. Trots detta har tillväxten i hushållens konsumtion varit svag.

Utöver att priserna haft en negativ påverkan på både den reala och nominella konsumtionen har även hushållens ökade sparbenägenhet dämpat hushållskonsumtionen. Mellan 2012 och 2019 sparade hushållen i genomsnitt 4,5 procent av sina disponibla inkomster och konsumerade resten (95,5 procent, se svarta streckad linje nedre grafen). För 2024 var sparkvoten hela 6,3 procent. Hade 2024 inneburit en återgång till förpandemiska spar- och konsumtionsvanor, och dessa 1,8 procentenheter (se pil i nedre grafen) istället lagts på konsumtion, hade detta motsvarat ett bidrag om ungefär 55,2 miljarder kronor i ökad hushållskonsumtion. Detta hade motsvarat en ökad BNP-tillväxt om hela 0,9 procentenheter under 2024, allt annat lika.

Utvecklingen av hushållens disponibla inkomster samt andelen som går till konsumtion

Procent per genomsnittså och kvartal, löpande priser

Anm. När andelen är större än 100 procent utvecklas sparandet negativt, när andelen är mindre än 100 procent utvecklas det positivt. Säsongsrensade kvartalsutfall för konsumtionsandelen (X13-ARIMA). Helårsgenomsnitt utgår ej från säsongsrensade data.

Källa: SCB, egna beräkningar.

Den svaga utvecklingen i hushållens reala konsumtion förklaras inte bara av inflationen, utan även av en ökad sparbenägenhet. Den ökade sparbenägenheten har många troliga förklaringar.

Konjunkturinstitutets hushållsbarometer visar att det ekonomiska stämningsläget i svenska hushåll har varit och är mycket deppigt sedan 2022, då barometern noterade en rekordlåg notering. Under 2024 förbättrades stämningsläget något, men har sedan januari åter sjunkit till mycket låga nivåer. I en internationell jämförelse försämrades det ekonomiska stämningsläget i Sverige mest av alla OECD-länder mellan december 2024 och april 2025. Konfidensindikatorn för hushållen talar för en fortsatt hög sparkvot, även om en liten uppgång sågs i hushållsbarometern för maj. Enkätbaserade barometrar bör dock tolkas med viss försiktighet.

Konfidensindikatorn för hushåll efter inkomstgrupp

Standardiserade med medelvärde 100

Källa: Konjunkturinstitutet.

Utöver den negativa stämningen hos hushållen kan finans- och skattepolitikens fördelningsprofil kan vara en bidragande faktor till den höga sparbenägenheten, då mer resursstarka hushåll är mer benägna att spara ökade disponibla inkomster. Vi noterar att samtliga hushållstyper ser negativt på ekonomin, men att de mer bemedlade (inkomstkvartil 4) är något mindre pessimistiska än de mer resurssvaga. (Sänkta skatter på ISK-sparande talar även för en relativt hög sparbenägenhet under prognosperioden, och därmed utsikterna för en stärkt hushållskonsumtion negativt.)

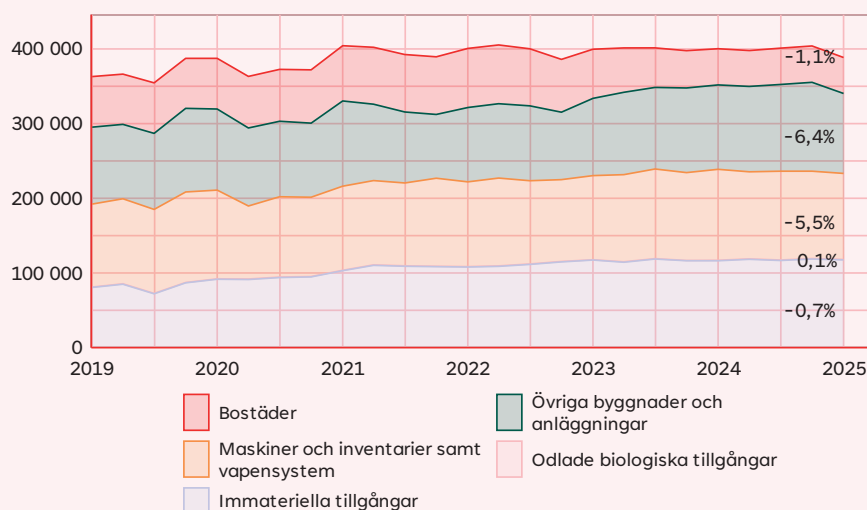
Fasta bruttoinvesteringar

Under 2024 utvecklades de fasta bruttoinvesteringarna negativt (-0,8 procent). Det stora tappet förklarades främst av en fortsatt nedgång i bostadsbyggandet, som minskade med hela 12,2 procent mellan 2023 och 2024. Investeringar i övriga byggnader och anläggningar samt investeringar i immateriella tillgångar har under 2023 och 2024 till viss del täckt upp för den mycket svaga utvecklingen i bostadsbyggandet. Större investeringsprojekt i olika delar av landet, inte sällan kopplade till grön omställning, elektrifiering eller vapenindustrin, har bidragit positivt till utvecklingen.

Investeringsutfallen för första kvartalet 2025 var därför överraskande negativa då samtliga större investeringsposter utvecklades negativt. Detta är sannolikt en effekt kopplad till den pågående osäkerheten i världshandeln. Om så är fallet är det sannolikt att många investeringar har pausats eller skjutits på framtiden.

Fasta bruttoinvesteringar efter investeringstyp

Miljoner kronor (2024 års priser), årsförändring i procent för Kvartal 1 2025

Källa: SCB.

Boverket har i sina marknadskommentarer signalerat att årets första månader tyder på en lägre takt i bostadsbyggandet under 2025 än man tidigare förväntat sig. Vår bedömning är att vi inte kommer se någon ökning i bostadsbyggandet under 2025. Byggtakten antas istället att ligga kvar på ungefär samma låga takt som 2024.

Trots ett tydligt negativt förstakvartal 2025 talar mycket för en återhämtning och relativt stark utveckling i fasta bruttoinvesteringar under prognosperioden. Ökade försvarsutgifter, större satsningar på vägnätet samt en mängd större industriprojekt runtom i landet ger för handen en återhämtning och relativt god utveckling i fasta bruttoinvesteringar.

Offentlig konsumtion

Den största delen av den offentliga konsumtionen är utgifter för vård, skola och omsorg i kommuner och regioner. På grund av höga kostnader under 2024, framförallt för pensionsavsättningar, har kommuner och regioner agerat för att begränsa kostnadsutvecklingen i verksamheten. Dessa åtgärder väntas framförallt slå igenom i form av en svag konsumtionsutveckling på helåret 2025. Under det första kvartalet 2025 växte den kommunala konsumtionen också som väntat mycket svagt.

För staten finns en tydligare agenda att expandera sin konsumtion. Särskilt rättsväsendet, inte minst kriminalvården, och försvaret förväntas växa snabbt. Under början av året syntes dock inte den här ambitionen i nationalräkenskapernas statistik, där den statliga konsumtionen växte överraskande svagt. Detta väcker frågor om regeringen lyckas omsätta sin politik i faktisk verksamhet i den takt man hoppas.

Export och import

Sedan 2022 har den magra svenska tillväxten räddats av en stark utveckling av nettoexporten. Under 2023 bidrog nettoexporten med en BNP-tillväxt om nästan 2 procentenheter, för att sedan innebära ett mindre negativt tillväxtbidrag under 2024. Jämfört med föregående år innebar 2025 års första kvartal en mycket stark utveckling av exporten, som ökade med 5,2 procent jämfört med samma kvartal föregående år. Importen ökade mer modest med 1,9 procent i reala termer.

Ser vi till våra handelspartners stod EU27 samt Norge för 61 procent av Sveriges totala import och knappt 60 procent av vår totala export under 2024. Den svenska ekonomin är mycket handelsberoende, vilket innebär att vi är känsliga och sårbara vid handelskonflikter. Samtidigt är svensk utrikeshandel relativt diversifierad sett till både import och export, vilket torde minska vår sårbarhet vid en eventuell handelskonflikt. De varor och tjänster som exporteras är inte sällan av högt förädlingsvärde och den svenska näringslivsstrukturen har visat sig konkurrenskraftig och resilient under senare år. Detta talar för en fortsatt stark utveckling av nettoexporten under prognosperioden.

TABELL 4

Import och exportandelar för varor och tjänster 2024

Andel av svensk utrikeshandel från olika handelspartners

Handelspartner	Importandel	Exportandel
Danmark	6,2%	6,5%
Finland	4,9%	6,2%
Tyskland	12,8%	9,1%
Resterande EU27	37,1%	28,6%
Norge	7,7%	9,4%
Kina	3,9%	3,2%
USA	7,4%	10,5%
Övriga världen	20,0%	26,4%

Källa: SCB utrikeshandeln med varor och tjänster, egna beräkningar.

Utifrån SCBs statistik över utrikeshandeln med varor och tjänster² i löpande priser får vi en fingervisning över hur Sveriges olika handelspartners påverkade export- och importtillväxten under 2025 års första kvartal.³

Bryter vi ned exporttillväxten (diagram 17, vänstra grafen) och ser till olika mottagarländerns bidrag stod ”resten av världen”, det vill säga andra länder än

² Summeringarna från SCBs varu- och tjänstehandelsstatistik skiljer från de summeringar som används i Nationalräkenskaperna (NR). I nedanstående exempel ganska kraftigt. Se SCBs PM ”Samordning av bytesbalanserna” i ”Utrikeshandel med tjänster”. Handelsstatistiken tenderar att överskatta importen jämfört med NR och underskatta exporten. Under kvartal 1 2025 underskattades exporten i Handelsstatistikens jämfört med NR-utfallet mindre än vanligt (Handelsstatistiken approximerade NR-utfallet relativt väl), samtidigt som importens överskattning var något över det normala. Detta kan varsla om framtida uppskrivningar av NRs importstatistik, vilket skulle påverka BNP-utfallet negativt i framtida NR-revideringar.

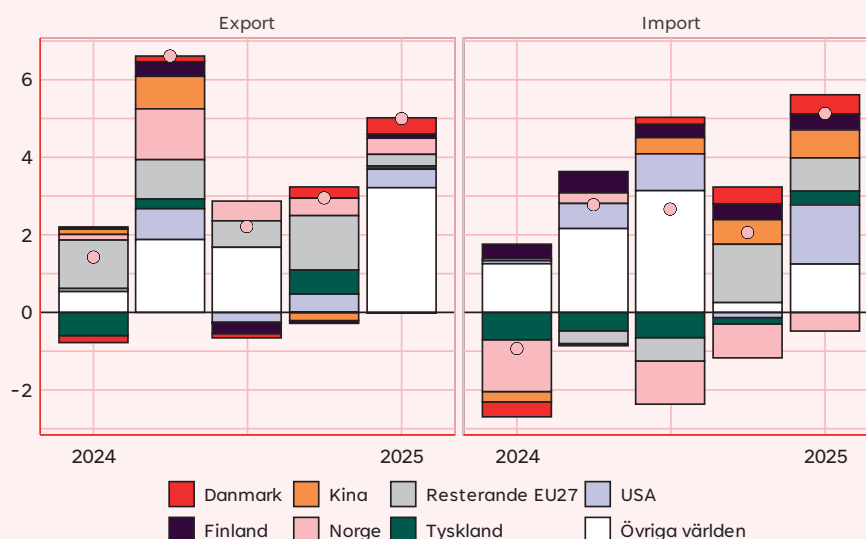
³ Enligt handelsstatistiken ökade importen i årstakt med 5,1 procent och exporten 5,0 procent under 2025 års första kvartal (löpande priser). Nationalräkenskapernas motsvarande årstakt var 3,8 samt 4,4 procent i löpande priser.

våra vanligtvis största handelspartners, för den största ökningen av exporten. Ser vi till importen (utifrån avsändarländer) stod USA för det enskilt största bidraget till importen tillsammans med resten av världen under första kvartalet 2025.

DIAGRAM 17

Tillväxtbidrag i export och import per mottagar- och avsändarland

Bidrag i procentenheter, tillväxttakten som cirkel

Källa: SCB.

Mycket talar för att de stora handelsökningarna under 2025 års första kvartal kan förklaras av den eskalerande handelskonflikten. En ökad export till länder utanför EU kan möjligen förklaras av att många valt att "bunkrar upp" varor som senare riskerar att bli föremål för tullar. Likaväl är det möjligt att den starka svenska importen av amerikanska varor har en liknande förklaring, då det syftar till att minska skadeverkningarna av möjliga europeiska motåtgärdstullar på amerikanska varor.

Kronan i kristider

När den svenska kronan kraftigt försvagades under 2022 började eurofrågan diskuteras igen.

Kronan beskrivs ofta som en "skvalpvaluta" och påstås falla i värde i oroliga tider. Ett sådant mönster i kursutvecklingen kan både användas som argument av de som menar att vår självständiga valuta erbjuder en viss krockkudde för exportindustrin (som i oroliga tider hjälpts av en gynnsam valutakurs) och för de som oroas över att svenska hushålls köpkraft försvagas ytterligare i kristider.

En noggrannare kontroll av växelkursutvecklingen tyder dock på att detta samband är långt mer osäkert än vad många påstår. I ESO-rapporten Krona på rätt kurs? (2024) definieras ett antal krisperioder i världsekonomin sedan 1993. Där konstateras att kronan visserligen försvagades under IT-kraschen, finanskrisen och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, men att kronan också stärktes under Eurokrisen och pandemin. Under den dramatiska finansiella turbulensen våren 2025, till följd av USAs tullförslag, stärktes den svenska kronan kraftigt mot både dollarn och andra valutor. Sett i ljuset av dessa kriser har det alltså varit lika sannolikt att kronan stärks som att den försvagas i oroliga tider.

Fram träder snarare ett mönster där det är mer fundamentala riskfaktorer som avgör kronans utveckling i oroliga tider än en generell flykt från småvalutor.

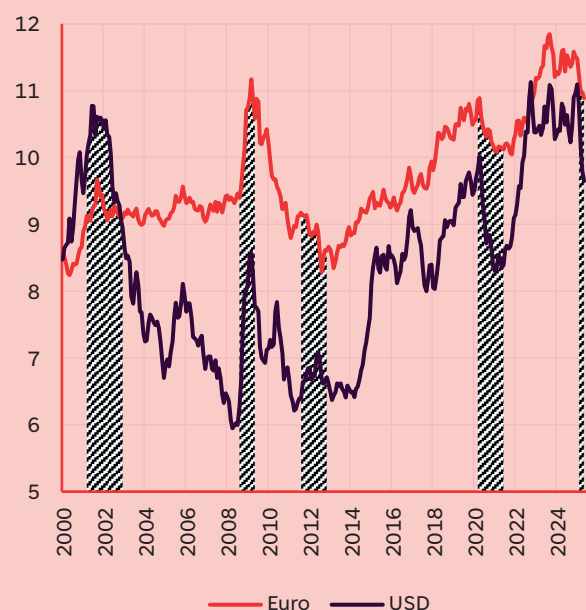
Sverige hade både en rekordstor IT-sektor och finanssektor som medförde stora risker under 00-talets kriser. Samtidigt stod vi utanför euron och de omedelbara konsekvenserna av eurokrisen och vi hanterade pandemin på ett ekonomiskt mer gynnsamt sätt än många andra länder.

Kanske är det framför allt detta som speglas i valutakursutvecklingen i kristider.

DIAGRAM 18

Kronans utveckling mot EUR och USD

Kronor

Källa: Riksbanken och egna beräkningar.

Arbetsmarknad

En lång period med svag tillväxt har satt sitt avtryck på arbetsmarknaden. Både antalet sysselsatta och arbetskraften minskade i början av 2024. När utvecklingen vände ökade sysselsättningen långsammare än arbetskraften under slutet av året. Det har resulterat i en arbetslöshet som sedan i höstas har bitit sig fast på 8,6 procent, sett till trenden. Det betyder att arbetslösheten nästan är tillbaka på de nivåer som rådde under pandemin.

Antalet arbetslösa som är registrerade på Arbetsförmedlingen har inte ökat i samma utsträckning som i SCB:s mätningar. Under de senaste 24 månaderna har det blivit 11 procent fler arbetslösa registrerade på Arbetsförmedlingen samtidigt som det totala antalet arbetslösa, trendmässigt sett, har ökat med 16 procent. Ökningen ser då ut att ha varit något större i den majoritet av de arbetslösa som är i åldrarna 20-64 år och inte är heltidsstuderande.

Lågkonjunkturen drabbar alltså grupper som normalt sett brukar ha förhållandevis lätt att få arbete. Bland de arbetslösa som är inskrivna på Arbetsförmedlingen är det den grupp som har någon eftergymnasial utbildning som har vuxit snabbast. De senaste 24 månaderna har de blivit 27 procent fler.

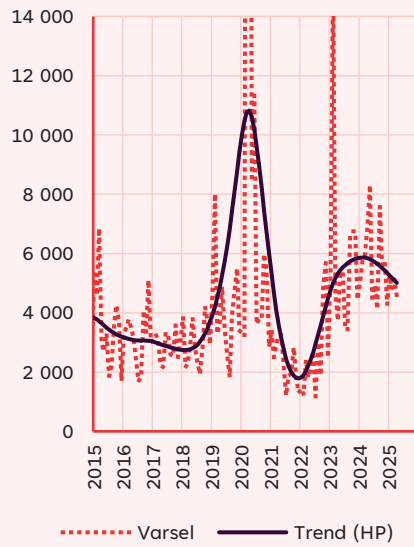
Antalet nyanmälda platser som finns att söka på Arbetsförmedlingen är fortfarande lågt. En liten ljusning är att Arbetsförmedlingen siffror till och med april indikerar att varslen har nått sin kulmen första halvåret 2024. Ett annat positivt tecken är att antalet uppsagda arbetare som anmälades till Trygghetsfonden TSL minskade det första kvartalet i år jämfört med det första kvartalet 2024. Det minskade inflödet har lett till att antalet som beviljats omställningsstöd⁴ har minskat inom de flesta branscher. Störst var minskningen inom Byggbranschen, Handeln och Personaluthyrning.⁵ Trots att det finns vissa positiva tecken talar den svaga återhämtningen som vi förutser för en svag sysselsättningsutveckling under prognosperioden. Vi räknar med att sysselsättningen ökar med 0,7 procent i år och med 0,9 procent nästa år.

⁴ Omställningsstöd är den hjälp till att hitta ny sysselsättning genom ny anställning, att starta eget företag eller att påbörja längre studier, som Trygghetsfonden TSL kan ge till arbetare i privat sektor som förlorat jobbet. Stödet kan ges till anställda i företag med kollektiv- eller hängavtal inom Svenskt Näringslivs och LOs avtalsområde. Stödet ges inte till den som har sagt upp sig själv eller har en tvist med arbetsgivaren om uppsägningen.

⁵ Trygghetsfonden TSL (2025), Kvartalsrapport 2025:1 Minskat antal anmälda uppsagda – möjligt tecken på vändning

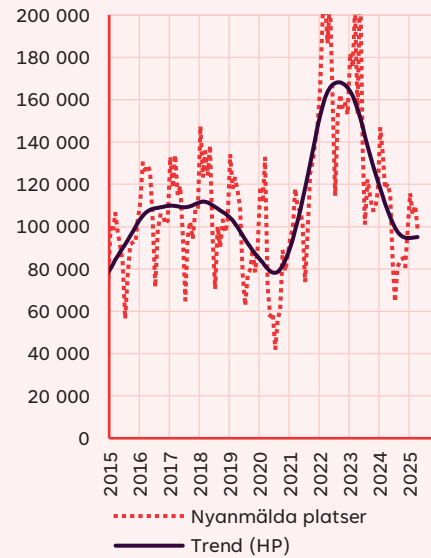
Varsel

Antal berörda per månad

Nyanmälda lediga jobb

Antal per månad

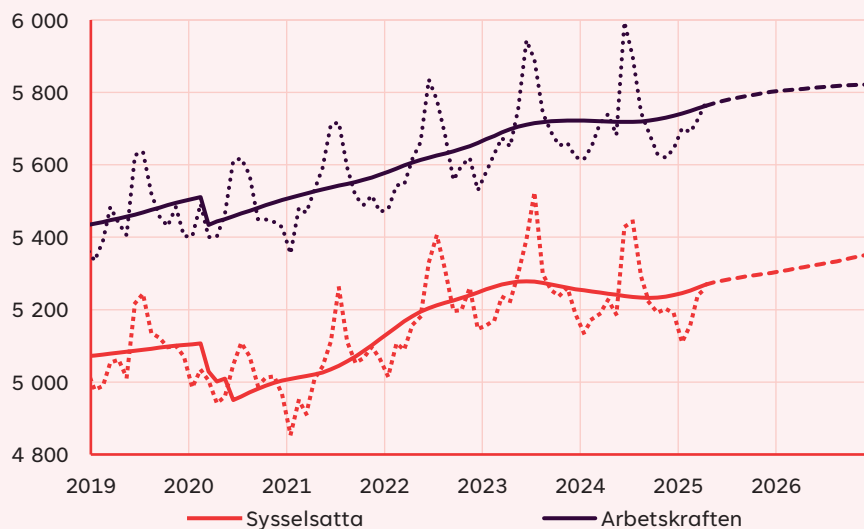
Anm. Varselstatistik för maj 2025 är preliminärt värde till och med 30 maj.

Källa: Arbetsförmedlingen och egna beräkningar.

Arbetskraften utvecklades mycket svagt från sommaren 2023 till sommaren 2024 men började återhämta sig i höstas. Vi räknar med en fortsatt ökning av arbetskraften under 2025 och 2026 som främst drivs av en återhämtning i grupper där arbetskraftsdeltagandet har minskat under senare år. Att vi inte kan räkna med att befolkningen i förvärvsaktiv ålder ökar nästa år dämpar arbetskraftens ökningstakt under 2026.

Sysselsättning och arbetskraft 15-74 år

originalvärden och trender, tusental

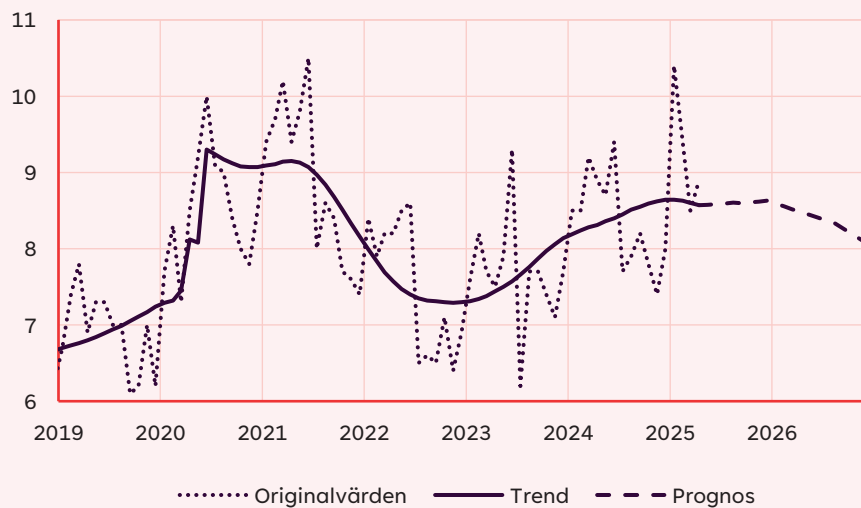
Källa: SCB (AKU) och egna beräkningar.

Sammantaget innebär detta att arbetslösheten inte förväntas minska förrän under 2026. Mot slutet av 2026 räknar vi med att arbetslösheten kommer att ha sjunkit ned till 8,1 procent. Mätt som årssnitt blir den då 8,6 procent i år och 8,4 procent nästa år.

DIAGRAM 21

Arbetslöshet, 15-74 år

procent

Källa: SCB (AKU) och egna beräkningar.

Löner och vinster

Facken inom industrin tecknade den 31 mars ett nytt tvåårigt avtal. Avtalsvärdet är 3,4 procent det första året (till och med mars 2026) och 3,0 procent det andra året (till och med mars 2027). Vidare ska deltidsanställda få övertidsersättning på samma sätt som heltidsanställda. Industrins avtal innehåller även fortsatta möjligheter till avsättningar för arbetstidsförkortning och deltidspension.

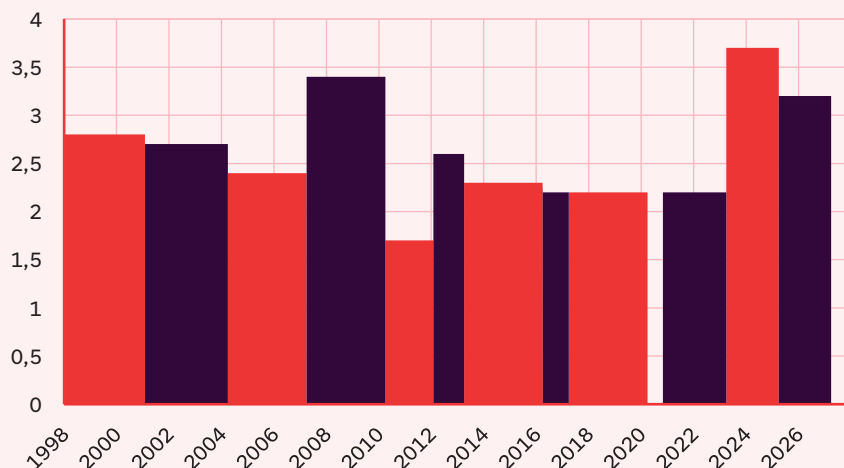
För LO-förbunden innehåller industrins avtal en låglönesatsning enligt den traditionella "knämodellen" där arbetare med månadslöner under ett visst belopp bidrar med mer till avtalsområdets samlade lönepott än de annars skulle ha gjort. I det nya avtalet är beloppet 29 100 kronor. Dessa extra löneökningar gäller utöver märket på 3,4 respektive 3,0 procent. Övriga förbund inom LO-samordningen kan antingen välja knämodellen eller att höja avtalens lägstalöner, om de ligger under 25 000 kronor per månad, extra mycket.

Industrins nya normerande märke motsvarar i genomsnitt 3,2 procent per år och blir ett av de högsta märkena på nästan 30 år. Facken har därmed lyckats med ambitionen att fortsätta den uppväxlade löneökningstakt som inleddes med den föregående avtalsperioden 2023 – 2025. Efter industrins avtal har flera fackförbund och branscher tecknat avtal i linje med märket.

DIAGRAM 22

Industrimärket 1998 – 2027

Genomsnittlig årlig ökningstakt under respektive avtalsperiod

Källa: Medlingsinstitutet

Löneökningstakten

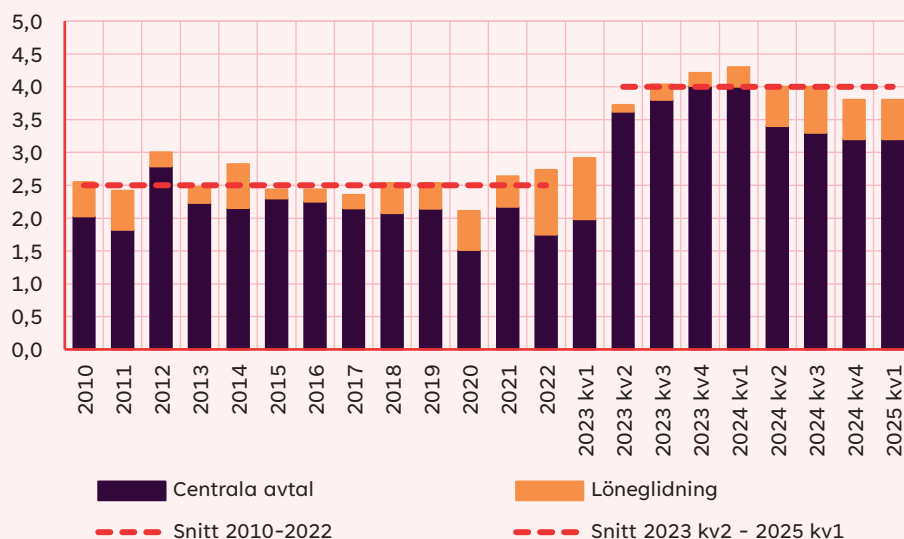
Under den föregående avtalsperioden växlade löneökningstakten upp betydligt. Den genomsnittliga löneökningstakten var 4,0 procent per kvartal mellan det andra kvartalet 2023 och det första kvartalet 2025. På helårsbasis ökade lönerna med 4,1 procent i fjol. Det är den högsta löneökningstakten sedan 2008.

Under det förra avtalets första år var märket, och därmed även de centralt avtalade löneökningarna, högre än det andra året. Det är tydligt att detta bidrog till en relativt begränsad löneglidning (5 procent av den totala löneökningen). Under det andra avtalsåret, då de centrala löneökningarna var något lägre, blev löneglidningen högre (16 procent av den totala löneökningen).

DIAGRAM 23

Löneutvecklingen i hela ekonomin

Centralt avtal och löneglidning

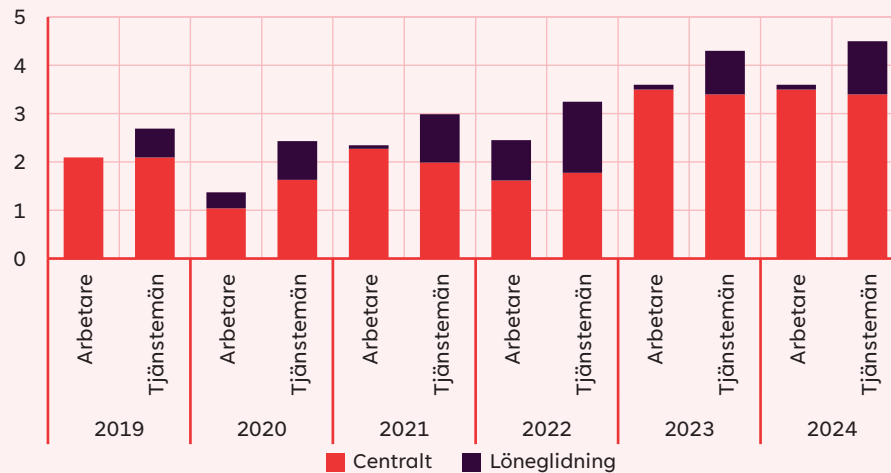

Källa: Medlingsinstitutet (konjunkturlönestatistiken) och egna beräkningar.

Tjänstemännen i näringslivet har fortsatt haft högre löneökningar än arbetarna. År 2024 blev därmed det sjätte året i rad med ett växande lönegap. Arbetarnas löner ökade 2024 med 3,6 procent, vilket är klart lägre än tjänstemännens löneökningar på 4,5 procent.

Löneökningar för arbetare och tjänstemän i privat sektor

Centrala avtal och löneglidning

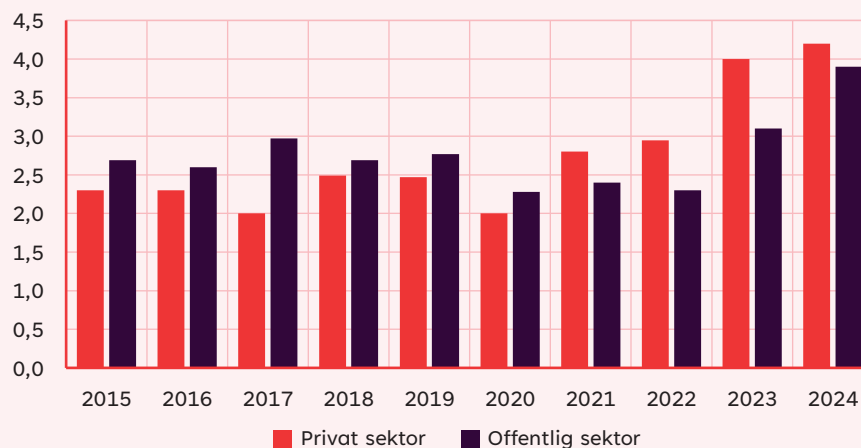
Källa: Medlingsinstitutet.

Skillnaden i löneökningstakt mellan arbetare och tjänstemän beror helt och hållet på löneglidningen. Under 2023 och 2024 ökade arbetarnas centralt framförhandlade löner med i genomsnitt 3,5 procent per år jämfört med 3,4 procent för tjänstemännen. Löneglidningen gav dock arbetarna blygsamma 0,1 procent medan tjänstemännens löneglidning var 1,0 procent.

Sedan 2021 har lönerna ökat snabbare i privat än i offentlig sektor. Men i fjol var skillnaden mellan sektorerna mindre än tidigare år, 4,2 procent i privat och 3,9 procent i offentlig sektor. På månadsbasis har dock löneutvecklingen varit i stort sett lika sedan maj 2024. Under det första kvartalet 2025 har lönerna preliminärt till och med ökat något mer i offentlig än i privat sektor. Sett över en längre tidsperiod, sedan millennieskiftet, har lönerna ökat något snabbare i offentlig sektor än i privat sektor.

Löneökningar i privat och offentlig sektor

Procent

Källa: Medlingsinstitutet.

Ett skäl till att offentlig sektor tidigare hade högre löneökningar än privat sektor var att löneglidningen var något högre i offentlig sektor. Sedan 2021 är förhållandet det omvända. En förklaring till detta är att många tjänstemän inom offentlig sektor har sifferlösa avtal som tidigare gett förhållandevis hög löneglidning. Under de senaste åren har dock de sifferlösa avtalen inte överstigit märket; snarare tvärtom. Detta resulterade även i att arbetarna i offentlig sektor, som följer märket, hade något högre löneökningar än tjänstemännen under fjolåret.

Löneprognos

Det nya märket gäller från och med det andra kvartalet 2025. Under det första kvartalet, som alltså tillhör den föregående avtalsperioden, ökade lönerna preliminärt med 3,8 procent. Vi bedömer att lönerna ökar med 3,8 procent för helåret 2025. Nästa år tar ett något lägre märke vid från och med det andra kvartalet. Därför blir löneökningstakten något lägre 2026 än 2025.

TABELL 5

Löneprognos enligt konjunkturlönestatistiken

Årlig procentuell förändring

	2024	2025p	2026p
Hela ekonomin	4,1	3,8	3,6
Näringslivet	4,2	3,8	3,6
Offentlig sektor	3,9	3,8	3,6

Källa: Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

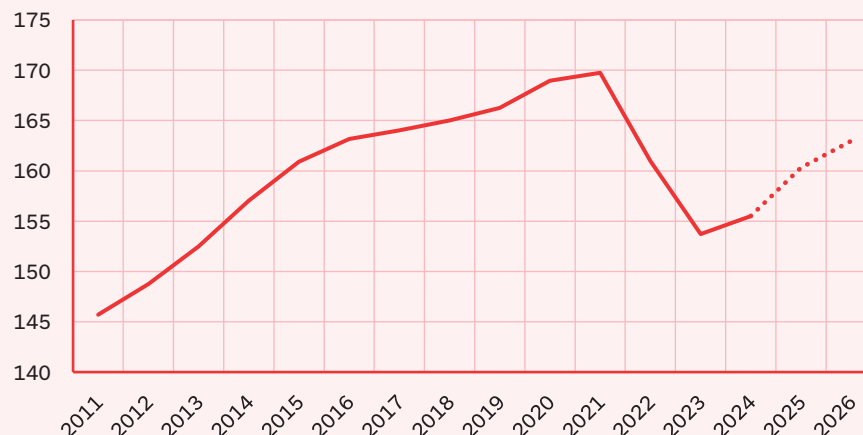
Höga reallöneökningar att vänta

Sett till en längre tidsperiod har reallönerna utvecklats mycket väl. Mellan 1995 och toppåret 2021 ökade reallönerna med 70 procent. Den mer eller mindre kontinuerliga reallöneökningen bröts dock under 2021 och 2022 när den höga inflationen orsakade ett kraftigt reallönefall. I fjol började reallönerna åter att stiga.

Enligt vår prognos för de nominella löneökningarna samt KPI-inflationen kommer reallönerna öka med 3,1 procent i år, vilket är jämförelsevis högt. Även nästa år blir reallöneutvecklingen god. Det står dock klart att det kommer ta tid innan reallönerna är tillbaka på nivån innan reallönefallet.

Reallöneutvecklingen (KPI)

Index 1995 = 100, prognos för 2025 – 2026

Källa: Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Vinstandelen kvar på hög nivå

Vinstandelen är den del av förädlingsvärdet som går till kapitalägarna.

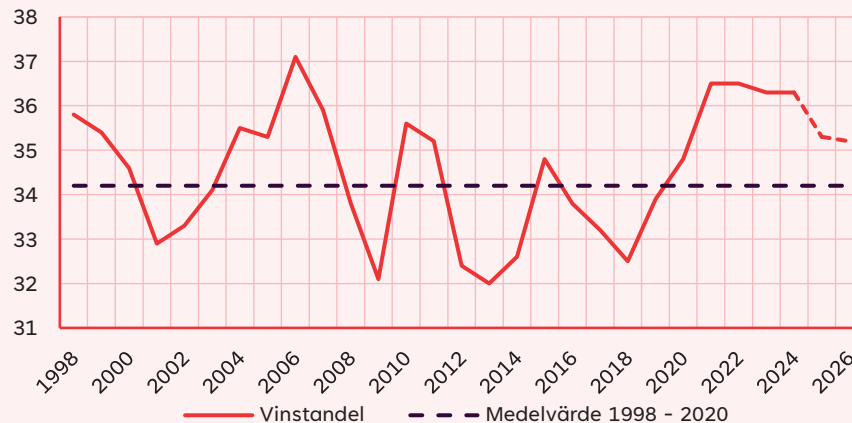
Resterande del av förädlingsvärdet utgörs av löneandelen. När vinstandelen stiger så sjunker följaktligen löneandelen. Löne- och vinstandelarna visar alltså fördelningen mellan arbete och kapital. När vinstandelen är hög finns ett större utrymme för löneökningar än om den är låg.

Under pandemiåren steg vinstandelen till en rekordnivå 2021. Det var den näst högsta andelen på nästan 30 år. Sedan dess har vinstandelen legat kvar på en hög nivå, vilket är ovanligt. Tidigare toppar har vanligen följts av en relativt snabb återgång till mer normala nivåer. Varken pandemin, inflationskrisen eller den uppväxlade löneökningstakten har haft någon märkbar påverkan på vinstandelen.

Enligt Konjunkturinstitutet är det framför allt inom industrin som vinstandelen är hög. På senare tid har den dock sjunkit något, samtidigt som vinstandelen inom tjänstebranscherna har stigit. Vi gör ingen egen prognos för vinstandelen. Men Konjunkturinstitutet bedömer att vinstandelen endast kommer att sjunka marginellt 2025 och 2026, och alltså fortsatt ligga kvar på en historiskt hög nivå.

Vinstandelen i näringslivet

Andel av förädlingsvärdet, procent

Anm. justerad bruttovinstandel exklusive små- och fritidshus.

Källa: Konjunkturinstitutet.

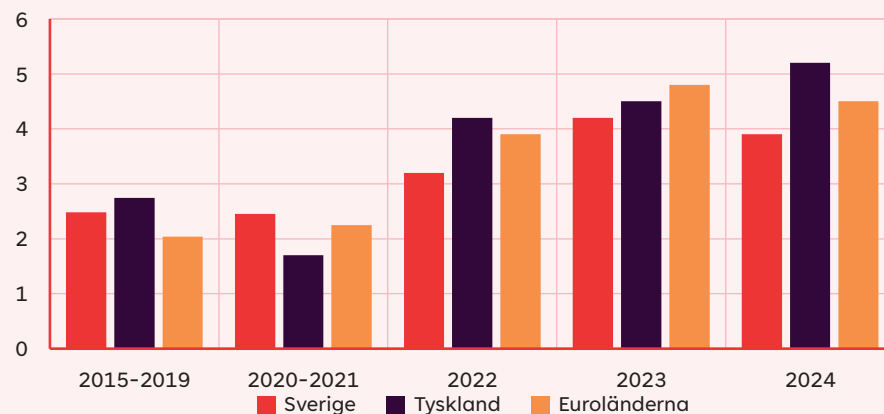
Löneökningstakten har växlat upp även i andra länder

Sverige är inte ensamt om att ha växlat upp löneökningstakten de senaste åren. I Tyskland och Euroländerna (där Tyskland är en del) har lönerna till och med ökat snabbare än i Sverige sedan 2022.

När det gäller tillverkningsindustrin, som är mest utsatt för internationell konkurrens, har lönerna ökat ungefär i samma takt som i våra konkurrentländer. Samtidigt har den svenska produktiviteten utvecklats något starkare. Detta har, tillsammans med en svag svensk kronkurs som förvisso har stärkts i närtid, bidragit till att svensk export har vunnit marknadsandelar under de senaste åtta åren. Det är ett tydligt tecken på att Sverige har stärkt sin internationella konkurrenskraft.

Löneutvecklingen i Sverige och omvärlden

Genomsnittlig årlig procentuell löneökning i hela ekonomin

Anm. Statistiken från Eurostat skiljer sig en aning från konjunkturlönestatistiken som presenteras ovan.

Källa: Eurostat (wages and salaries).

Ekonomisk politik

Svensk ekonomi är gradvis på väg ur en mycket svag period. Arbetslösheten är hög efter tre år av låg, nära nog obefintlig, tillväxt.

Hushållen börjar återhämta sig. Inkomsterna lyfter till följd av de nya löneavtalen. Men efter lång tid med pressade marginaler kommer folk att agera mer eftertänksamt i uppgången. Det märks i att sparandet fortsatt ligger kvar på höga nivåer och konsumtionen tar inte riktigt fart.

Svensk ekonomi har haft stor hjälp av en exportsektor som tog marknadsandelar och höll svensk ekonomi flytande när bostadsinvesteringar föll och hushållen var satta på svältkur. Men nu svajar det till i världshandeln. Även om svensk export inledde året starkt är utsikterna mer osäkra framåt.

Den ekonomiska politiken måste nu tydligare stärka framtidsutsikterna. I ett läge där många företags export och investeringar pressas av Trumps oberäknliga härjningar i världsekonomin, kan en expansion av offentliga investeringar och en upprustning av samhällseliga nyttor bidra till ett ökat resursutnyttjande i ekonomin. En politik för ökade investeringar bör kombineras med tydliga insatser att stärka köpkraften hos hushållen. LO-ekonomerna förespråkar därför att barnbidraget kraftfullt höjs.

Penningpolitik

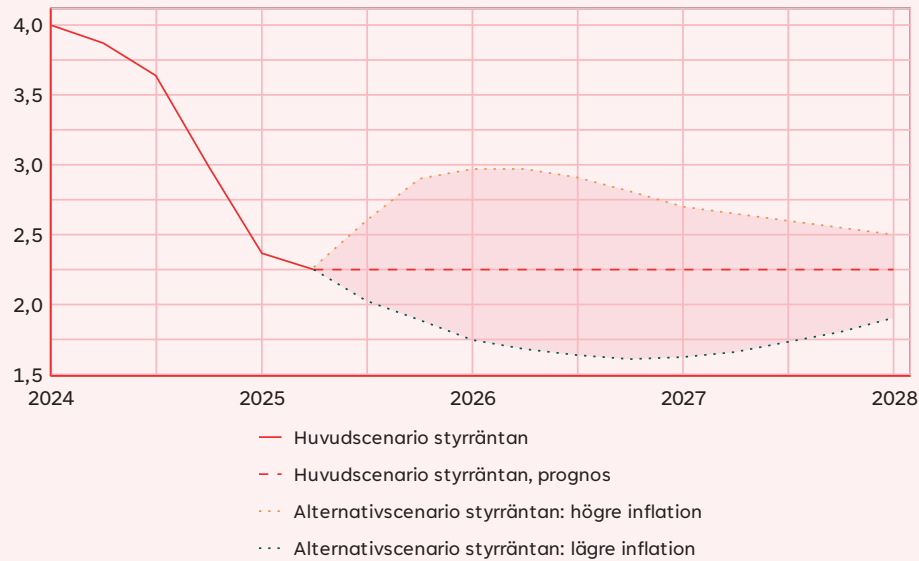
Svensk penningpolitik har nu normaliserats. Riksbankens egen bedömning är att dagens ränta på 2,25 procent motsvarar en neutral ränta för svensk ekonomi, det vill säga en ränta som varken bromsar eller gasar tillväxten. Detta är en tydlig förbättring från var vi stod för ett och ett halvt år sedan. Men konjunkturläget är fortsatt svagt och Riksbanken har ett uttalat ansvar att stabilisera inte bara inflationen utan även den reala ekonomin.

LO-ekonomerna anser därför att räntan borde sänkas ytterligare under 2025 så att räntan med större tydlighet avviker negativt från den neutrala nivån. Detta kräver en sänkning med minst 0,5 procent under året, vilket är något lägre än Riksbankens nuvarande räntekorridor.

Även om penningpolitiken bör understödja återhämtningen kraftfullare än vad som idag är fallet så är det inte där LO-ekonomerna vill se att tyngdpunkten i återhämtningspolitiken ska ligga. Det vore olyckligt om Riksbanken återigen tvingades ta det största ansvaret för konjunkturstabiliseringen. Framåt bör finanspolitiken driva återhämtningen med en bred palett av ekonomiska reformer som stärker efterfrågan i svensk ekonomi.

Riksbankens räntebana, huvudscenario och alternativscenarion

Procent

Källa: Riksbanken.

Finanspolitik

Nedan följer först en redogörelse för de stora dragen i regeringens finanspolitik samt en genomgång av vad LO-ekonomerna bedömer krävs för att vända den svaga ekonomiska utvecklingen.

Skattesänkningar är regeringens fortsatta fokus

Av de ekonomiskpolitiska förslag som trätt i kraft 2025 är det skattesänkningarna som sticker ut som den tydligaste politiska inriktningen.

Vid sidan av ett nionde jobbskatteavdrag genomför regeringen i år en riktad skattesänkning på inkomster över 65 000 kronor per månad. Därutöver slopas flygskatten, skatten på investeringssparkonton sänks och ROT-avdraget höjs tillfälligt. De samlade skattesänkningarna som trätt ikraft 2025 uppgår till närmare 30 miljarder kronor i minskade intäkter för den offentliga sektorn.

Inför höstens budget har regeringen förberett ett antal nya skattesänkningar. Hittills remitterade förslag summerar till drygt 11 miljarder kronor för 2026 där sänkt bolagsskatt är det största enskilda förslaget. Fler förslag kan följa, inte minst då 2026 är ett valår.

Av regeringen remitterade skatteförslag inför Budgeten för 2026

Offentlig finansiell effekt, miljarder kronor

	2026	2027	2028
Sänkt bolagsskatt	-6,38	-6,03	-6,62
Sänkt energiskatt på el	-2,33	-2,33	-2,33
Sänkt skatt på kollektivtrafikförmån	-0,86	-1,93	-2,14
Sänkt skatt på fåmansbolag (3:12)	-1,01	-1,00	-0,98
Sänkt skatt för utomlandsbosatta	-0,68	-0,68	-0,68
Sänkt moms på danstillställningar	-0,22	-0,44	-0,44
Förmånsfrihet för laddning vid arbetsplats	-0,14	-0,13	-0,26
Slopad fordonsskatt för vissa släpvagnar	-0,19	-0,22	-0,22
Sänkt beskattning av skog	-0,02	-0,03	-0,03
Höjd beloppsgräns för reseavdrag	0,57	0,57	0,57
TOTALT	-11,3	-12,2	-13,1

Källa: Regeringen.se och egna beräkningar.

Sänkningen av bolagsskatten motiveras med det stökiga omvärldsläget, men denna argumentation är inte övertygande. För det första är det olämpligt att möta en tillfällig utmaning med en permanent skattesänkning. För det andra är en bolagsskattesänkning en åtgärd som gynnar företag i relation till deras nuvarande lönsamhet. Företag som ser vinster uträderas av pågående handelskonflikter är i jämförelse mindre behjälpta av åtgärden än företag som lämnats opåverkade av handelskonflikterna, eller till och med gått vinnande ur dem. För det tredje är sänkt bolagsskatt dokumenterat dålig konjunkturpolitik. Åtgärden har mycket små, kortsiktiga effekter på exempelvis investeringsvolymen, vilket beläggs i Konjunkturinstitutets utvärderingar.⁶ För det fjärde kommer sänkta kapitalskatter öka inkomstklyftorna i Sverige på ett sätt som bedöms skada ekonomin.

LO-ekonomerna anser att Sverige ska ha en bolagsskatt i nivå med jämförbara länder. Då den svenska bolagsskatten redan tillhör de lägre i Europa är det mer angeläget att vi inte ökar klyftorna eller bidrar till internationell skattekonkurrens. Särskilt inte när budgetramarna redan är ansträngda.

Med regeringens måttstock är pengarna slut

De senaste årens skattesänkningar och säkerhetspolitiska upprustning har kostat på. När ekonomin under 2022 återhämtade sig efter pandemin gick den offentliga sektorn med ett överskott på nära 60 miljarder kronor. Detta bedömer regeringen nu ha vänt till ett underskott på nära 90 miljarder kronor för år 2025. För nästa år är prognosen ett underskott på 40 miljarder kronor, men det är innan ofinansierade reformer i höstens budget för 2026 räknats in.

⁶ Finanspolitiska multiplikatorer i Sverige – ett allmän-jämviktsperspektiv, Konjunkturinstitutet, 2021

Sparandet är med andra ord långt ifrån det överskottsmål regeringen gång på gång betonat att man står upp för.⁷

Utvecklingen beror inte bara på budgetpolitiken. Det försämrade konjunkturläget har också bidragit till att försvaga finanserna. Om man justerar underskottet för konjunkturläget krymper underskottet men ligger lika fullt på minus och ännu långt från överskottsmålet.

Riksdagen har därtill enats om att frånga det finanspolitiska ramverket och inte räkna med Ukrainastöden när man bedömer budgetutrymmet. Men även om Ukrainastöden räknas bort når regeringen inte upp till överskottsmålet.

Inför höstens budget är det därför svårt att bedöma vad regeringen ska göra. Med regeringens egen måttstock finns inga pengar till ofinansierade reformer.

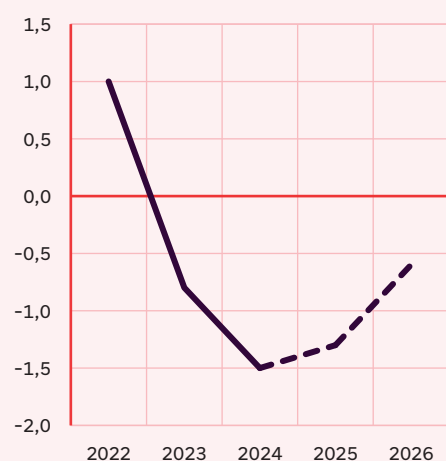
LO-ekonomerna har länge argumenterat för ett mer expansivt men strikt efterlevt mål för det finansiella sparandet. I nuläget visar regeringen prov på motsatsen; ett på pappret stramt mål men med många undantag i efterlevnaden.

I ett svagt konjunkturläge kan en regering välja att föra en mer expansiv finanspolitik än vad en strikt tolkning av överskottsmålet föreskriver. Men då bör ett minimikrav vara att de åtgärder som man spräcker budgeten med faktiskt kan anses bidra till en snabbare återhämtning. Permanenta sänkningar av bolagsskatten eller skatten på investeringssparkonton väntas dock inte snabba på återhämtningen.

DIAGRAM 30

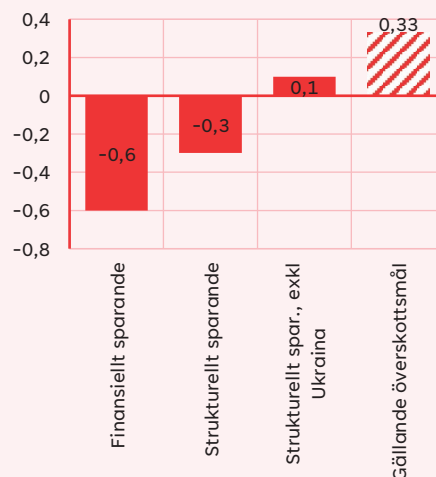
Finansiellt sparande

Procent av BNP

Offentligt sparande 2026

Procent av BNP, exkl. nya åtgärder

Anm. Prognosvärden för 2026 inkluderar idag fattade beslut. Det betyder att eventuella ofinansierade förslag i budgetpropositionen för 2026 tillkommer utöver redovisade prognosvärden.

Källa: Finansdepartementet (Vårpropositionen för 2025).

⁷ För att fullt ut ligga i linje med överskottsmålet på 0,33 procent behöver offentlig sektor gå med 23 miljarder kronor i överskott 2026. Den nya överenskommelsen om ett balansmål träder ikraft först 2027.

Offentliga investeringar viktigast för att driva återhämtningen

LO-ekonomernas finanspolitiska ståndpunkt är att offentliga investeringar har bäst möjlighet att driva återhämtningen bort från det svaga ekonomiska läge som Sverige befinner sig i.

Här krävs framsteg på bred front.

Sverige behöver snabbare komma fram med planerade transportinfrastrukturprojekt. Vidare krävs att förutsättningarna för energiinvesteringarna, särskilt i södra Sverige, fortsätter att förbättras. Initiativ behöver också tas för att öka bostadsinvesteringarna i storstadsregionerna där vakanstalen fortsatt är låga. Framförallt behöver statsbidrag till kommuner och regioner indexeras enligt tydliga spelregler, så att de ekonomiska planeringsförutsättningarna blir rimliga och långsiktiga beslut kring lokal infrastruktur kan fattas. De övergripande inriktningarna i en politik för ökade investeringar har tidigare beskrivits i LOs folder *Sverige ska fungera*.

Vid sidan av det bredare investeringsanslaget diskuterar LO-ekonomerna nedan några viktiga förslag för att stärka återhämtningen i den svenska ekonomin.

1. Möt den höga arbetslösheten med mer yrkesutbildning

Arbetslösheten har stigit bland personer med stark anknytning till arbetsmarknaden. För att vända utvecklingen krävs dels ett högre efterfrågetryck i ekonomin genom en mer expansiv ekonomisk politik, dels en välvägd arbetsmarknadspolitik som får kompetensförsörjningen att fungera bättre. Sverige har ett stort behov av fler yrkeskunniga arbetare.

Sverige sticker ut i Norden som det land där matchningen på arbetsmarknaden har försämrats efter Covid-19-pandemin, i bemärkelsen att det finns många vakanser samtidigt som arbetslösheten är hög. Det bör därför stämma till eftertanke att Sverige, tillsammans med Finland, utmärker sig med en otydlig ansvarsfördelning inom arbetsmarknadspolitiken. Sverige utmärker sig även genom att arbetsmarknadspolitiska insatser mestadels tillhandahålls av privata aktörer och genom att satsningarna på yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning är små.⁸

Finanspolitiska rådet lyfter i sin rapport *Svensk Finanspolitik 2024* fram att åtgärder för att få fler i arbete framför allt bör inriktas mot att stärka de arbetssökandes kvalifikationer. Att förstärka incitamenten att arbeta bedöms som mindre effektivt.

Under förra året deltog cirka 6 000 personer i genomsnitt i yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning. Det kan jämföras med att genomsnittet varje år under perioden 2012–2016 var över 11 000. LO-ekonomerna bedömer att

⁸ Forslund, Anders (2023), Mismatch, long-term unemployment and post-COVID labour market programmes in the Nordic countries. IFAU Working Paper 2025:5

arbetsmarknadsutbildningen skulle kunna växa till närmare 30 000 personer per år med goda effekter för jobb och tillväxt.

Regeringen har budgeterat för ökade medel till yrkesvux. Men de senaste åren har cirka 40 procent av medlen som avsatts skickats tillbaka. En orsak ligger i att satsningarna är alldeles för kortsiktiga. Kommunerna vågar inte dra igång och etablera de utbildningar som det egentligen finns behov för. Här krävs en omläggning.

2. Förbättra systemet med korttidsarbete

Riskerna för en internationell och allvarlig ekonomisk kris har ökat. Denna kris riskerar att drabba vissa exportorienterade företag på ett sätt som är omöjligt att förutse. Det innebär att företag och institutionellt kapital kan raseras trots att de är långsiktigt bärkraftiga.

Ett sätt att, åtminstone tillfälligt, skydda företag och arbetstillfällen från oförutsedda och oundvikliga ekonomiska svårigheter är möjligheten till korttidsarbete.⁹ Systemet med statligt stöd vid korttidsarbete är ett bra sätt att stödja långsiktigt livskraftiga företag med ett tillfälligt och betydande behov av arbetstidsminskning, och därmed undvika uppsägningar. Det finns därtill skäl för Sverige att ha ett någorlunda likartat system som våra konkurrentländer.

Dagens system för korttidsarbete behöver förbättras och bli tydligare och mer effektivt. Därför bör förslagen i SOU 2022:65, med hänsyn till kommentarerna från remissinstanserna, implementeras snarast.¹⁰ Utredningens förslag baseras på utvärderingar av användningen av korttidsarbete under pandemin, och bidrar till ett bättre och enklare system med ökad förutsägbarhet och mindre risk för missbruk. Dessutom föreslås att regeringen kan aktivera förutbestämda förstärkningar av systemet i en synnerligen djup lågkonjunktur. Det är olyckligt att regeringen ännu inte har visat något intresse att genomföra föreslagna förbättringar av dagens system.

3. Höj barnbidraget med 500 kronor per månad och barn

Höjda barnbidrag är effektiv konjunkturpolitik. Men det finns fler argument för att höja barnbidragen. Barnbidragen utjämnar inkomstskillnader i samhället, då de finansieras efter bärkraft men betalas ut lika för alla. I sin administrativa enkelhet är barnbidragen effektiva. Då bidraget inte är inkomstprövat saknas negativa inlåsnings effekter. Barnfamiljer har en högre konsumtionsbenägenhet än många andra grupper vilket gör att omfördelning till barnfamiljer kan förväntas vara tillväxtfrämjande på kort sikt och är därför en lämplig åtgärd i lågkonjunktur.

Men det finns också strukturella argument för att höja barnbidragen. Sverige har under de senaste decennierna väsentligt minskat de ekonomiska stöden till barnfamiljer. För en familj med lönearbetande föräldrar utgjorde

⁹ Korttidsarbete innebär att anställda tillfälligt går ner i arbetstid. Staten finansierar den största delen av den arbetsbefriade tiden, medan de anställda och arbetsgivaren står för en begränsad del.

¹⁰ SOU 2022:65, *En ny lag om stöd vid korttidsarbete – ett mer förutsägbart, förenklat och stärkt regelverk.*

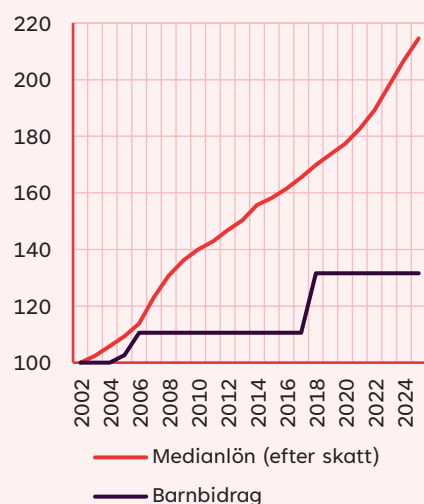
barnbidraget ett väsentligt viktigare tillskott till hushållskassan för 20 år sedan än det gör idag.

Ett sätt att se hur barnbidraget halkat efter finner vi i den bedömda kostnaden för att ha barn. Sedan barnbidraget höjdes senaste gången 2018 har de löpande merkostnaderna för att ha barn stigit med cirka 40 procent enligt Konsumentverket.¹¹ Barnbidraget täcker på intet sätt hela kostnaden för exempelvis en 5-åring. Men för att barnbidraget ska stå för en lika stor del av merkostnaderna av att ha barn som det gjorde 2018 skulle alltså bidraget behöva höjas med 40 procent eller 500 kronor i månaden.

DIAGRAM 31

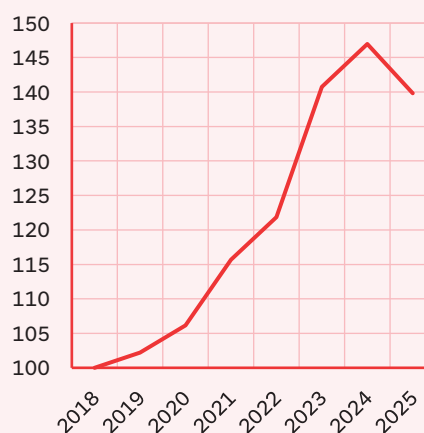
Löner och barnbidrag

Index 100 = 2002, löpande priser

Hushållskostnader för barn

Index, 100 = 2018

Källa: SCB, Konsumentverket och egna beräkningar.

Den sammantagna utvecklingen bidrar till att det idag innebär en större försämring av den ekonomiska standarden att skaffa barn än för fem, tio eller tjugo år sedan. För knappt 15 miljarder kronor kan barn- och studiebidraget höjas med 500 kronor. Det motsvarar ungefär den samlade kostnaden för sänkningen av ISK-skatten och den föreslagna bolagsskattesänkningen.

¹¹ Se Konsumentverkets Beräknade hushållskostnader. Beräkningen baserat på ett medelvärde av utvecklingen i olika åldersgruppers beräknade kostnader, en femåring bedöms exempelvis kosta 51 procent mer idag än 2018 enligt Konsumentverket medan kostnaden för barn i andra åldrar bedöms ha stigit mindre.

LO-ekonomerna ger sedan 1947 ut konjunkturrapporten *Ekonomiska utsikter*. Den kommer ut två gånger om året. Rapporten kan hämtas på LOs hemsida eller beställas från LO-distribution: lo.se/distribution

Juni 2025

ISBN 978-91-566-3755-1

www.lo.se

